Ἔτος Α'.—Ἀριθ. 15 Κυριακὴ 8 Μαΐου 1888 Τιμᾶται λεπτῶν 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΩΡΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΣΗΣ

ΑΜΥΜΩΝΗ

ΝΕΟΦΑΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΩΝ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΟΙ

ΤΟ ΕΡΥΘΡΟΝ ΑΝΘΥΛΛΙΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΥΑΣΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ — Η ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ — Ο ΕΜΙΝ ΠΑΣΣΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΙΗ'.

Τὰ φθοροποιὰ ἔντομα ἐναντιοπαθῆ πρὸς τὰ κλίματα τοῦ σταφιδοκαρποῦ

Ἐὰν ὁ σταφιδοκαρπὸς οὕτως ἢ ἄλλως εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἐκρήξεων τῶν ἠφαιστείων καὶ σεισμῶν, τότε ἀριδήλως καθὼς ἔχει γέννησιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἡμῶν, θὰ ἔχῃ καὶ ἡλικίαν, γῆρας καὶ θάνατον, ἐκτὸς ἐὰν νέοι σεισμοὶ ἀναπληρώσουν τὰς ἐξηντλημένας ἢ ἀπορροφηθείσας ἀοράτους καὶ μυστηριώδεις σταφιδογονικὰς αὐτὰς οὐσίας ἢ ἠφαιστειώδη ἀέρια, ἢ ἐὰν αὗται εἶναι ἀνεξάντλητοι. Καὶ ἐὰν τοῦτο, ὁ κορινθιακὸς καρπὸς, μὴ ὑπαγόμενος εἰς οὐδεμίαν κατηγορίαν τῶν ἐπιλοίπων σταφυλῶν καὶ φυτῶν, θὰ εἶναι ἐναντιοπαθὴς πρὸς τὴν φυλλοξήραν καὶ ἑτερούσιος εἰς τὴν τροφήν της, κατὰ συνέπειαν, ἀπρόσβλητος παρ' αὐτῆς, ἀνεπηρέαστος δὲ πάσης αὐτῆς ἐναπορμώξεως, ἴσως δὲ τὰ κλίματα τοῦ σταφιδοκαρποῦ τοὐναντίον ὀλέθρια καὶ θανατηφόρα πρὸς τὴν φυτικὴν αὐτὴν ἐπιδημίαν. Λέγω τοῦτο, διότι ἐκ τῶν πολυειδῶν ἀμπελοφθόρων ἐντόμων τῶν μαστιζόντων τὰ κλίματα τῶν σταφυλῶν τῆς Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας καὶ ἐν γένει τῶν χωρῶν τῶν μὴ ἐχουσῶν ἠφαίστεια, τουτέστι τῆς μηλολόνθης (melolontha - Vulgaris) τῆς πυραλίδος, τοῦ ἀκριδίου (acridium migratorium) τῆς σταφυλοφθόρου στροφυλλίδος (tortrix-uvana) τῆς ριγχίτιδος (rynchites betuleti), τῆς χέρμιδος (chermes vitis), τῆς σφιγγὸς (sphinx-elpenor) καὶ τόσων ἄλλων, τὰ κλίματα τοῦ σταφιδοκαρποῦ, κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἐζήτησα καὶ ἔλαβον παρὰ διαφόρων σταφιδοκτημόνων, σπανίως προσεβλήθησαν ἔκ τινος αὐτῶν, οὐχὶ δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὰ κλίματα τῶν κοινῶν ἀμπέλων σπανιώτατα προσβάλλονται ἐν Ἑλλάδι ἐκ τούτων, ἢ ἐξ ἄλλων τὰ ὁποῖα ἀπέβησαν τόσον καταστρεπτικὰ πρὸς τοὺς ἀμπελῶνας τῶν χωρῶν τῶν στερουμένων ἠφαιστείων. Οὔτε ὑπέκυψαν, ὡς μὲ ἐπληροφόρησαν, εἰς τὰς φοβερὰς ἀλλοιώσεις τῶν τόσων νόσων τῶν ἀμπέλων, αἵτινες ἰδίως εἶναι γνωσταὶ πρὸς τοὺς ἀμπελουργοὺς τῆς Γαλλίας.

ΙΘ'.

Ἐνδείξεις, ὅτι ὁ σταφιδοκαρπὸς δὲν προσβάλλεται παρὰ τῆς φυλλοξήρας

Ἀλλ' ὅτι στερεοῖ τὴν δοξασίαν μου, ὅτι ἡ σταφὶς εἶναι προϊὸν ἠφαιστειωδῶν στοιχείων, ἀπρόσβλητον παρὰ τῆς φυλλοξήρας, εἶναι τὰ θεραπευτικὰ μέσα τὰ μᾶλλον ἐπιτυγχάνοντα, ἅτινα μέχρι τοῦδε μετε-

χειρίσθησαν διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐντόμου τούτου. Τὰ μέσα ταῦτα κυρίως εἶναι ἐκ τῶν στοιχείων τῶν ἠφαιστειωδῶν ὑλῶν, τῶν ἐπαγόντων τοὺς σεισμούς. Ὁ κ. Βωρδελαὶ ὤρυσσε λάκκον περὶ τὸ στέλεχος ἑκάστης ἀμπέλου εἰς τὸν ὁποῖον ἐνέθαψε μίγμα τι συνιστάμενον ἐκ φωσφορικῆς ἀσβέστου, ἐκ φανικοῦ ὀξέος, ἐκ ναφθαλίνης, ἐκ πετρελαϊκοῦ αἰθέρος καὶ ἐκ τερεβινθίνης, εἶτα ἐκάλυψε τοῦτον. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο, ὅτι ἡ βαρεῖα δυσώδης ὀσμὴ τῶν χημικῶν τούτων ὑλῶν, ἀλλὰ καὶ ἠφαιστειωδῶν στοιχείων, ἐπροξένει θάνατον εἰς τὰ ἔντομα τῆς φυλλοξήρας καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, λέγει ὁ κ. Bordelais, κατώρθωσε νὰ ἀπολυτρώσῃ ἑκατσιν μεγάλην ἀμπελώνων ἐκ τῆς φυλλοξήρας, προσθέτων, ὅτι ἡ ἐνέργεια τῆς φωσφορικῆς ἀσβέστου μεγίστην ἐπήνεγκε φθοράν. Ὁ κ. Bouyer (Cultivateur au Chateau de Ramefort), καὶ ὁ κ. Rohart (experimentateur des vignes aux environs de Paris), εὑρόντες τὰ ἄνωθι θεραπευτικὰ μέσα πολυδάπανα καὶ δυσεφαρμόστα, ἐὰν καὶ λυσιτελῆ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρεδέχθησαν τὸ θειανθρακικὸν κάλιον, ἑκατὸν τριάκοντα τέσσαρα δὲ πειράματα ἐπὶ προσβεβλημένων ἀμπέλων ἀπεδείχθησαν τελεσιουργά. Ὁ κ. Δουμᾶς (Dumas), κατόπιν πολλῶν τοπικῶν παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων, ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἔνθειον ὑδρογόνον, ἕνεκα τῆς δυσώδους ὀσμῆς του, δι' ὑπογείων σωλήνων περὶ τὰς ρίζας τῶν προσβεβλημένων ἀμπέλων διοχετευόμενον, ἐπιφέρει ἀκαριαίως τὴν ἀσφυξίαν τῶν ἐντόμων.

Κατὰ τὴν πολύτιμον «Ἑλληνικὴν Ἀμπελουργίαν» τοῦ καθηγητοῦ κ. Εὐσταθίου Ι. Πονηροπούλου (ἰδὲ σελ. 173—219), ἐξ ἧς καὶ ἐδανείσθην τὰς ἄνωθι τῆς θεραπείας πληροφορίας, ἐκ τῶν ἀμπέλων τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν φυλλοξήραν, ἀντέχουσι πλείω κατὰ τῶν προσβολῶν αὐτῆς αἱ ἀκμαῖαι, ἐν ᾧ αἱ καχεκτικαὶ καὶ νοσηραὶ ταχέως ὑπ' αὐτῆς προσβάλλονται. Ὁ καθηγητής, λέγει, Parrozzani, εἰς Ἰταλίαν, συνιστᾷ τὴν χρῆσιν λιπασμάτων ἐνεχόντων κάλιον φωσφορικὸν ὀξὺ καὶ ἄζωτον. Καὶ ὡς λιπάσματα, ἔχοντα βάσιν τὸ κάλιον, σημειοῖ τὴν τέφραν, τὰ ἀπεξηραμένα ἥνωπὰ στέμφυλα, τ' ἄλατα τῶν ὀρυχείων, πλουτοῦντα διὰ φωσφορικοῦ ὀξέως, τὰ ὀστᾶ, τοὺς κοπρολίθους, τὸν ἀπαλίτην καὶ φωσφορίτην λίθον· τέλος δέ, τὰ ἐνέχοντα ἄζωτον, τὰ ἀμμωνιακὰ ἅλατα, τὰ νιτρικά, τὸ γουάνο κλπ.

Τὸ κλῖμα καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ἐδάφους μεγίστην ἔχουσιν ἐπιρροὴν εἰς τὴν πρόοδον τῆς φυλλοξήρας κατὰ χώρας. Ὅπου τὸ θέρος μακρόν, ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος ὑψηλή, ὁ χειμὼν βραχὺς καὶ ἤπιος, τὸ κακὸν μεγάλως μεταδίδεται· τοὐναντίον, ὅπου τὸ θέρος εἶναι βραχύ, ὁ χειμὼν δριμύς, τὸ κακὸν ἧττον φθοροποιόν.

Ἐὰν λοιπὸν οἱ ἀμπελῶνες τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ἐπιδεκτικοὶ φυλλοξήρας, ἐπειδὴ τὸ θέρος ἡμῶν εἶναι μακρόν, ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος ὑψηλή, ὁ χειμὼν βραχὺς καὶ ἤπιος, τὰ ἔντομα ταῦτα πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐντὸς τῆς χώρας αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ φυλλοξήρα προσβάλλει εὐκολώτερον τὰς ἀμπέλους τῶν ἀργιλλωδῶν γαιῶν καὶ δυσκολώτερον τὰς τῶν ψαμμωδῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐκ τῶν σεισμῶν αἱ τῆς Πελοποννήσου γαῖαι εἶναι, ὡς εἶπον, καταρρυτοι (alluvium), εὑρισκόμεθα εἰς ἀσφαλεστέραν θέσιν. Ἡ φυλλοξήρα μέχρις ὥρας δὲν προσέβαλεν ἠφαιστειώδεις γαίας. Εἰς Ἰταλίαν ἦλθε μέχρι τῶν μεσημβρινῶν αὐτῆς, ἀλλ' ἐσταθη εἰς Καλαβρίαν, ὅπου εἶναι τὸ Βεζούβιον· δὲν ἐτόλμησε νὰ πεταξῃ εἰς Στρόμπολι, Βολκάνο, Λίπαρι, Σαλίνα, Πανάρια, οὔτε εἰς Σικελίαν, ὅπου εἶναι ἡ Αἴτνη. Τὰ μέρη ταῦτα εἶναι κεκαλυμμένα ἀμπελώνων, προσέβαλε τὰς ἀμπέλους τῆς Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ὅπου δὲν ὑπάρχουν οὔτε ἴχνη ἐσωγειων ἢ παραθαλασσίων ἠφαιστείων. Δὲν προσέβαλεν ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ἠφαίστεια καὶ σεισμοί, οὐδὲν φυτόν. Εἰς τὰς δημοκρατίας τῆς Γκουατεμάλας, τῆς Χουνδέρας, τῆς Βολιβίας, τοῦ Χιλί, τῆς Κόστα Ρίκας, τοῦ Περοῦ, κτλ, ἡ φυλλοξήρα εἶναι ἄγνωστος. Τὸ αὐτὸ εἰς τὴν Γῆν τοῦ Πυρὸς, εἰς τὰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ ὅπου εἶναι τόσα ἠφαίστεια καὶ γίνονται καθ' ἑκάστην σεισμοί, ἡ φυλλοξήρα μένει ἄγνωστος. Κατ' ἐμέ, ἀπορῶ μὲ τῶν κυβερνήσεων ἡμῶν τὴν ἀτολμίαν. Ἔχουν φυσικὸν μονοπώλιον καὶ πλοῦτον εἰς χεῖρας αὐτῶν ἀπρόσβλητον ἐκ τῶν φυτικῶν ἐπιδημιῶν τῶν ἄλλων, καὶ δὲν χρησιμοποιοῦν αὐτὸν ἀντὶ τῆς φορολογίας.

ΚΓ'.

Πῶς ἐγεννήθη ὁ σταφιδοκαρπὸς

Ὁ κ. Φόρστερ (W. C. Forster) εἰς τὴν λίαν περισπούδαστον μελέτην του, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Σεισμολογία», ἐξετάζων τὸν διὰ τῶν σεισμῶν τοῦ 1878 καταβυθισθέντα πυθμένα τῆς θαλάσσης μεταξὺ Ζακύνθου καὶ Κρήτης, λέγει (σελ. 54—55): ὅτι τὸ καλῴδιον ἐθραύσθη εἰς δύο μέρη, ὅτι δὲ κατεβυθίσθη ὁ πυθμήν, καὶ ὅτι ἡ καταβύθισις τοῦ πυθμένος εἰς μὲν τὸ ἓν μέρος ἐγένετο δώδεκα χιλιάδας πόδας, εἰς δὲ τὸ ἕτερον δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας πόδας, ὅτι δὲ ὕστερον νέων πειραμάτων μετὰ τοῦ κ. Principal Jamieson τῆς Γλάσκω, εὗρεν ὅτι ἀληθῶς τὸ καλῴδιον ἐθραύσθη εἰς δύο διαφορετικὰ μέρη, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀσύνηθες εἰς τὰς καταβυθίσεις τοῦ πυθμένος. Προσθέτει δέ, ὅτι τόσον ἀνώμαλος καὶ ἄνισος ἐσχηματίσθη εἰς δύο μιλίων ἀπόστασιν ὁ νέος πυθμήν, ὥστε ἐπανορθοῦντες τὸ καλῴδιον, ἐμήκυνον τοῦτο κατὰ πέντε ἢ ἕξ μίλια, ἵνα προλάβωσι νέας θραύσεις ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι. Τὸ τοιοῦτον μέτρον, προσθέτει, ἀπεδείχθη λυσιτελέστατον εἰς τοὺς παρακολουθήσαντας σεισμοὺς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους, ὅπου ἔκειτο τὸ καλῴδιόν μας. Δίδων ὁ διάσημος οὗτος σεισμολόγος τὴν περιγραφὴν τοῦ σεισμοῦ τῆς Ζακύνθου τοῦ 1885 (ἴδε W. C. Forster σελ. 57—58) καὶ τὴν καταβύθισιν τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης, προσθέτει: «Ἐνῷ ἔζωθι τῆς Σαπιέντζης ἡ θάλασσα εἶχε βάθος μόνον 700 πόδας, αἴφνης διὰ τῆς καταπτώσεως μικρὸν μακρὰν τῆς Σαπιέντζας ἐγένετο βαθεῖα ἀπὸ 4,000 πόδας, μέχρι 10,000 πόδας, ἐγένετο εἰς μέσον ὅρον βαθεῖα 9,000 πόδας. Δίδων τὰ θαλάσσια ἀποτελέσματα τῶν τηλεγραφικῶν καλῳδίων, εἰς τοὺς τελευ-

ταίους καταστρεπτικοὺς καὶ θανατηφόρους σεισμοὺς τῶν Φιλιατρῶν, οἵτινες ἀνεστάτωσαν ὅλας τὰς πόλεις καὶ χωρία τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Ἰονίων, ὁ κ. Φόρστερ ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ αἰτίαι τῶν σεισμῶν ὀφείλονται εἰς τὰς γαιολογικὰς μεταβάσεις ἢ καταπλώσεις τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης. Τὴν θεωρίαν αὐτὴν τοῦ κ. Φόρστερ, παρεδέχθησαν καὶ οἱ διασημότεροι τῶν σεισμολόγων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, καὶ μάλιστα ὁ καθηγητὴς Μίλν (Milne) τῆς Τόκιο τῆς Ἰαπωνίας, ὅστις καὶ ἔγραψε συγγραφὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν κ. Φόρστερ, ἐπικυρώνων τὴν θεωρίαν αὐτοῦ καὶ λέγων, ὅτι ἐλπίζει ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ἰαπωνία, θέλουν λύσει τὸ ζήτημα τῶν σεισμῶν.

Ἐὰν ὑπάρχουν τοιούτου εἴδους καταβυθίσεις εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, καὶ ἀναντιρρήτως ὑπάρχουν, διότι ὁ κ. Φόρστερ ἐνεργῶν πρωτοτύπως διὰ τῶν ἀνυπερβάτων πειραμάτων τῶν καλῳδίων μιᾶς πλουσίας Ἑταιρείας, ἀπέδειξεν ἡλίου φαεινότερον ὅτι οὐδὲν ἕτερον ἀνθρώπινον πείραμα ἠδύνατο καταπειστικῶς νὰ ἀποδείξῃ, ἡ περὶ σταφιδοκαρποῦ θεωρία μου, ὅτι εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ συνέπεια τῶν σεισμῶν, ἐπίσης εἶναι ὀρθή, δηλ. ὅτι ὁ σταφιδοκαρπὸς εἶναι ἔκτακτον προϊὸν τῶν ἐνδελεχῶς ἐπικρατησάντων σεισμῶν, ἐκ τοῦ πορθμοῦ τῆς Χίου μέχρι τοῦ Ἀρκαδικοῦ καὶ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ἐκ τῆς Αἴτνης καὶ Βεζουβίου μέχρι τῆς Χίου ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ καταβύθισις τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης τῆς περὶ Πελοποννήσου καὶ τῶν Ἰονίων καὶ τῶν περὶ τῆς Χίου, καὶ Θήρας πρὸς ἀναπλήρωσιν κενῶν, ἀπόσβεσιν τῶν ἀναβραζόντων ὑποχθονίως τῆς θαλάσσης ἠφαιστειωδῶν στοιχείων, καὶ μὴ ἐγεννήθησαν ἢ ἔλαβον συγχρόνως ὕψτερον τῶν τόσων σάλων καὶ δονισμῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ξηρᾶς εἰς τὰ ὑποκάτω τῶν ριζῶν τῶν σταφιδαμπελώνων ἀναμορφυμένα στρώματα, διαταραξεις, ἀνακυκεῖαι, ἀναμίξεις ἀσφαλτώδεις καὶ θειώδεις ἀναθυμιάσεις, ἠφαιστειώδη ἀέρια, ὀξυγόνα, καὶ ἀνθρακικαὶ οὐσίαι, τὰ ὁποῖα ἀναμορμυρόμενα ἐγέννησαν τὰς πρώτας ἀναδενδράδας τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτῶν καταστάσει, τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ὁρμώμενος ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῶν φύλλων των μετὰ τῶν τῆς ἀμπέλου διὰ τῆς περιποιήσεως καὶ καλλιεργειας ἐπολλαπλασίασε καὶ ἔφερεν εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάπτυξίν των. Τὸ τοιοῦτον γίνεται φανερὸν καὶ ἐκ τῶν στατιστικῶν. Παρετηρήθη, ὅτι μετὰ τοὺς μεγάλους σεισμοὺς ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐσοδεία ἐπηρρεάζεται. Τινὲς τῶν σταφιδαμπελώνων γίνονται γονιμώτεραι, ἄλλαι ἀγονώτεραι ἢ στεῖραι.

ΚΑ'.

Τὰ ἔκτακτα ἢ σπάνια προϊόντα τῶν Ἠφαιστείων

Ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ἐνθαρρύνει τὴν δεξασίαν μου, ὅτι ὁ σταφιδοκαρπὸς ἡμῶν εἶναι ἠφαιστειωδῶν ἀποτελεσμάτων προϊόν, εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις τῶν διαφόρων προϊόντων τῶν ἠφαιστείων τῆς Γῆς.

Ἀριθμοῦνται περισσότερα τῶν χιλίων ἠφαιστείων μεγάλων καὶ μικρῶν ἐπὶ τῆς ὑδρογείου, διεσκορπισμένα ἀτάκτως, ἄνευ συγγενείας, σχέσεως ὁμοιομόρφου καὶ συγκοινωνίας. Τὰ πλεῖστα αὐτῶν εἶναι παραθαλάσσια, ἐπὶ νήσων, ἢ εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ ὀλίγα μεσόγεια. Ταῦτα ἔχουσι δύο φύσεις. Ἢ εἶναι ἀνθεμούργα, βοτανώδη, δενδροφόρα, πλουτοφόρα καὶ πολυπόθητα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἢ ἔρημα, ἄγρια, στεῖρα βλαστήσεως, ἄδενδρα, ἄφυλλα καὶ ἀπρόσιτα, οὐ μόνον πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ θηρία. Ὅπου τὸ πρῶτον, ἐκεῖ, ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς γονιμότητος τὸ ἠφαίστειον δωρίζει ἓν προϊὸν ἄγνωστον εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς ὑδρογείου μέρη, ἢ σπανιώτατον, ἢ ἐντελεστέρας ἀναπτύξεως, ἢ προϊὸν ἀμεταθετον καὶ ἀμεταφύτευτον. Ὁ Βεζούβιος εἶναι παράδεισος, αἱ δὲ ἀμπελοί του παράγουν τὸν περίφημον οἶνον «τὸ δάκρυ τοῦ Χριστοῦ», μὴ ὑπάρχοντα ἀλλαχοῦ. Ἡ ὑψηλοτάτη Αἴτνη διαιρεῖται εἰς τρεῖς ζώνας. Τὸ κάτω μέρος (regione piemontese), τὴν μεσαίαν ζώνην (regione boscosa) καὶ τὴν ἔρημον (regione scoverata). Εἰς τὴν κάτω ζώνην ὑπάρχει αἰώνιον ἔαρ, καρποφορία μοναδικὴ καὶ πλούτη τῆς φύσεως εἰς ἀμπέλους κυρίως ἀνυπολόγιστα. Ἡ μεσαία ζώνη περιέχει παμπάλαια καὶ σκοτεινὰ δάση, κατοικούμενα ἀπὸ ἀγρίους βόας, αἴγας, ἄγρια ὄρνεα καὶ χαιρεκρύλλους. Ἡ τρίτη χιονας καὶ πῦρ ἢ καπνόν. Ἀλλὰ ποία ἄλλη χώρα γεννᾷ καρπούς καὶ προϊόντα ὅμοια τῶν τῆς Αἴτνης. Τὰ ὑποθαλάσσια ἠφαίστεια τῆς Χίου εἶναι ἡ πρώτη αἰτία τῆς εὐφορίας της καὶ τῆς παραγωγῆς τῆς μοναδικῆς μαστίχης καὶ τῶν τζικουδίων τῆς νήσου.

Ἡ Ἔκλα τῆς Ἰσλανδίας, ὄρος 1600 μέτρων ὕψους, εἶναι κεκαλυμμένον ὁλόκληρον ἐκ λάβας ἀπολιθωμένης. Εἶναι δὲ ἔρημον καὶ ἄγριον. Ἴχνη φυτείας ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχουν, οὔτε ἴχνη φυσικῆς βλαστήσεως, καθὼς οὔτε εἰς τριάκοντα χιλιάδων μέτρων πέριξ αὐτοῦ.

Εἰς τὰς νήσους τοῦ Πυρὸς ἡ ἀνθοβόλος Θεὰ ἔρρανε τὰ Ἠφαίστεια μὲ ἄνθη καὶ χορταρικὰ διαφορετικὰ τῶν ἄλλων τῆς Γῆς μερῶν. Ἐν πρώτοις, ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ ἀειθαλὲς τῶν φυτῶν καὶ δένδρων τῶν ἀπεραντων δασῶν. Τὸ κλῖμα εἶναι ὑγρὸν καὶ ψυχρόν. Αἱ τέσσαρες τοῦ ἔτους ὧραι ἐνταῦθα συγχωνεύονται εἰς μίαν. Καταρρακται βροχῆς πίπτουν καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἢ καὶ στρώματα χιόνων, ἐνῷ αἱ κορυφαὶ τῶν ἠφαιστείων ἀρενδονίζουν φλόγας καὶ καπνόν. Καὶ ὅμως ἡ Γῆ αὕτη τοῦ Πυρὸς βλαστάνει προϊόντα, τὰ ὁποῖα οὐδὲν ἕτερον μέρος τῆς ἐκτενοῦς Παταγωνίας παράγει, οὔτε οὐδὲν μέρος τῶν χωρῶν τῶν Κορδιλιέρων, διότι τὰ ἠφαίστεια τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς ἀποτελοῦσι συνέχειαν τῶν Κορδιλιέρων καὶ Ἄντεων. Ἐνταῦθα εἶναι, ὡς εἶπον, ἀειθαλὲς καὶ αἰώνιον τὸ πράσινον τῶν φύλλων, παράγονται δὲ ἄγρια σέλινα καὶ τὰ τοῦ Θεοφράστου κοχλακώδη φυτά, καὶ τὰ βαθέως κιτρίνου χρώματος μανιτάρια, ἅτινα βλαστάνουν ἐπὶ τῶν δένδρων σχεδὸν ἄγνωστα καὶ μὴ ὑπάρχοντα εἰς ἕτερον τῆς γῆς μέρος, ὧν ἡ γεῦσις καὶ ἡ οὐσία εἶναι μοναδική. Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει οὐδὲν

εἶδος ἐντόμων ἢ σπανιώτατα τινὰ τούτων, οὔτε οἰκιακὰ πτηνά, οὔτε ἄγρια, ἐκτὸς τινῶν σαρκοφάγων. Τὸ μόνον τετράπουν ζῶον τὸ ὑπάρχον ἐνταῦθα, εἶναι ὁ κύων. Ἀλλ' ἡ περὶξ θάλασσα ἀφθονεῖ πολυειδῶν καὶ παντοειδῶν ἰχθύων.

Εἰς τὰς νήσους Σανδουΐκ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ ὑπάρχουν πυρίπνοα καὶ ἐσβεσμένα ἡφαίστεια. Τινὰ αὐτῶν ἔχουν ὕψος 4500 μέτρα ὑπὲρ ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὸ κλῖμά των εἶναι λαμπρὸν καὶ ἡ περὶξ αὐτῶν γῆ δαψιλεστάτη καὶ πολύκαρπος. Ὅλα τὰ χορταρικὰ καὶ ἄνθη τῆς Εὐρώπης θάλλουσιν ἐξοχώτερα ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὰ δαση των εἶνε ἀπέραντα, ἐξ ὧν ἐξάγονται μοναδικὰ καὶ σπάνια ξύλα. Καὶ ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν ξύλων τουτων ἀφθονεῖ τὸ σπανιώτατον, ἐὰν ὄχι μοναδικόν, δένδρον Σαντάλ, τουτέστι τὸ κίτρινον σαντάλ, τὸ τόσον ἐπιζήτητον καὶ χρήσιμον εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ λεπτουργικὴν βιομηχανίαν. Τὸ ἄρωμά του εἶναι καρυβαρῶς ὀσφραντικώτατον, ἡ σύνθεσίς του πλέον πυκνὴ καὶ ἐσφυγμένη, ὥστε λιστροῦται καλλίτερον τῶν ἄλλων ξύλων. Τὸ σαντὰλ τοῦτο εὑρίσκεται μόνον εἰς τὰς ἡφαιστειώδεις νήσους αὐτὰς, καθὼς καὶ τὰς ἐγγὺς τῆς Μαρκέζας τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἐνῷ τὸ λευκὸν σαντὰλ καὶ ἐρυθροῦν ὑπάρχουν εἰς διάφορα μέρη τῶν Ἰνδιῶν καὶ εἰς τὴν νῆσον Κέϊλανδ. Εἶναι δὲ τὰ τῶν Ἰνδιῶν εὔωνα, ἄφθονα καὶ χρήσιμα εἰς τὴν βαφήν. Ἡ εἰδικότης τοῦ κιτρίνου σαντὰλ ἀποδίδεται εἰς τὴν ἡφαιστειώδη γῆν τῶν νήσων Σαντουΐκ.

Αἱ Κορδιλιέραι, ἢ καὶ κατὰ τοὺς Ἱσπανοὺς Cordilleras - di los Andes, εἶναι σειρὰ ὀρέων χιλιάδων μιλίων ἐκτάσεως, ὑπερνεφελῶν καὶ ἡφαιστειοφόρων, ἀρχομένη ἐκ τῆς βορείου Ἀμερικῆς, διατρέχουσα αὐτὴν, εἶτα τὴν κεντρικὴν καὶ μεσημβρινὴν καὶ καταλήγουσα εἰς τὴν Παταγωνίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Πυράς. Φέρουσι τὰ ὄρη ταῦτα διάφορα ὀνόματα, ὡς τοῦ Χιλῆ, τοῦ Περοῦ, τῆς Κίτο, τῆς Νέας Γρενάγας, τοῦ Κοκὸ, τῆς Γκουατεμάλης κτλ. Ὁ ἐρευνῶν φυσιολόγος τὰ προϊόντα, τὰ ὑπὸ τὰ ἡφαίστεια τῶν χωρῶν τούτων, εὑρίσκει, ὅτι αἱ ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῶν κρατήρων τούτων ἡφαιστειώδεις ὕλαι ἢ ἀέρια γεννοῦν προϊόντα ἐξόχου γεύσεως, μοναδικὰ, σπάνια καὶ βέλτερα τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Γῆς. Εἰς τὸ Χιλὶ τὸ βόρειον μέρος, εἶναι ἀμμῶδες καὶ βραχῶδες, γυμνὸν καὶ στεῖρον. Τὸ κεντρικὸν Χιλὶ εἶναι μικρόν τι χλοαυγές, τὸ δὲ μεσημβρινὸν, ὅπου ὑπάρχουν τὰ πυρίπνοα ὄρη Cordillera de la costa, ὧν οἱ καταστρεπτικοὶσεισμοὶ πολλάκις ριζηδὸν κατέσεισαν ὁλόκληρον τὴν ἀχανῆ αὐτὴν δημοκρατίαν, τὰ δάση αὐτῆς συγκροτοῦνται ἐκ δένδρων τριάκοντα μέτρων ὕψους, περιέχουσι δὲ ποικιλίαν κυπαρίσσων, ἣν εἰς οὐδὲν ἕτερον μέρος εὑρίσκει τις. Ὅλα σχεδὸν τὰ ὄρη ἐνταῦθα καλύπτονται ὑπὸ τοιούτων μεγαλοσώμων δένδρων, ἐνῷ, ὡς εἶπον, εἰς τὴν βόρειον Χιλὶ δὲν ὑπάρχουν δένδρα. Ἐνταῦθα ἀφθονοῦν πάντα τὰ καρποφόρα δένδρα καὶ φυτὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας εἰς ἐξοχωτέρας ποιότητας καὶ μεγέθη, τὸ δὲ ἰνδικὸν, ἡ κίνα, ὁ βάμβαξ, ὁ καφὲς, ἡ ἄμπελος καὶ μεταξὺ αὐτῶν, ὅπερ σπανιώτατον, ἐὰν ὄχι μοναδικὸν, ἓν εἶδος μήλων ἀγρίων. Τὰ μῆλα ταῦτα εἶναι μοναδικὰ, ὡς ὁ κορινθιακὸς ἡμῶν καρπός. Περιγράφονται δὲ ὡς μοναδικὰ εἰς τὴν ἐντέλειαν τῆς ὄψεως καθὼς καὶ εἰς τὴν γεῦσιν των.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΩΡΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΣΗΣ

(Μῦθος τουρκικός)

—

Ὑπῆρχε ποτὲ ἐν Κίνᾳ ἰσχυρός τις αὐτοκράτωρ, καλούμενος Φαγκφούρ. Ὁ μέγας βεζίρης του, ὅστις ἦτο ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ σοφὸς, εἶχε τὸ προνόμιον νὰ εἰσέρχηται εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κυρίου του οἱανδήποτε στιγμὴν ἤθελε. Μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν, χρώμενος τῷ προνομίῳ τούτῳ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Αὐτοκράτορος, οὗτος, κοιμώμενος ἐπί τινος διβανίου, ἐξύπνησεν αἰφνιδίως καὶ ἐν παροξυσμῷ μανίας, ὥρμησε κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ του μὲ τὸ ξῖφος εἰς τὴν χεῖρα.

Ἐν τούτοις, κατηυνάσθη ἀμέσως, καὶ εἶπεν εἰς τὸν βεζίρην:

«Εἰς τὸν ὕπνον μου ἔβλεπον ὄνειρον θελκτικόν. Ἔβλεπον μίαν νεάνιδα τόσον ὡραίαν, ὥστε οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ δύναται νὰ ὑπάρξῃ τόσον ὡραῖον. Εἰσερχόμενος με ἀφύπνισες. Ἀλλ' ἡ χαρίεσσα αὕτη μορφὴ εἶνε ἀκόμη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ τηρῶ τὴν ἀνάμνησίν της ἐν τῇ καρδίᾳ μου.»

Ὁ βεζίρης ἦτο πεπροικισμένος μὲ πνεῦμα καὶ μὲ γνώσεις ἐκτάκτους. Ἐπὶ πλέον, ἦτο καὶ ζωγράφος πρώτης τάξεως. Εἰς τὰς μορφὰς τὰς ὁποίας ἐζωγράφιζε, προσέδιδε τὴν ζωήν.

Ἐπιθυμῶν νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ, τὸν παρεκάλεσε νὰ περιγράψῃ ἐκ νέου λεπτομερῶς ὅ,τι εἶχεν ἴδει εἰς τὸ ὄνειρόν του, καὶ καθ' ὃν χρόνον ὁ Φαγκφοὺρ ἐποίει τὴν περιγραφὴν ταύτην, ὁ ἱκανὸς καλλιτέχνης, λαβὼν λευκὴν ὀθόνην, χρώματα καὶ χρωστῆρας, ἐζωγράφιζε τοὺς χαρακτῆρας τῆς νεάνιδος, καὶ τὸ ἀνάκτορον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ τὴν εἶχεν ἴδει κατ' ὄναρ.

Ὅταν ἡ εἰκὼν του ἐπερατώθη, ἀνηρτήθη ἐντὸς ἑνὸς ξενῶνος, παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως ἐξ ἧς διήρχοντο τὰ κερβάνια, καὶ ὁ φύλαξ τοῦ ξενῶνος ἠρώτα πάντας τοὺς ξένους οἵτινες ἐστάθμευον ἐκεῖ, ἐὰν ἐγνώριζον αὐτὸ τὸ ἀνάκτορον καὶ αὐτὴν τὴν κόρην.

Μίαν ἡμέραν ἀφίκετο ἐκ χώρας μακρυνῆς εἰς ὁδοιπόρος, ὅστις παρατηρήσας τὴν εἰκόνα, ἀνέκραξε:

— Περίεργον! γνωρίζω αὐτὴν τὴν μορφήν.

Τὸν ὡδήγησαν ἐνώπιον τοῦ βεζίρου, ὅστις ἔσπευσε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ.

Ὁ ξένος ἀπήντησεν:

— Ἡ μορφὴ τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ παρετήρησα, εἶνε ὁμοιοτάτη πρὸς τὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἕλληνος Αὐτοκράτορος. Ἡ ἡγεμονὶς αὕτη εἶνε ἐξόχου καλλονῆς. Ἀλλ' ἀρνεῖται ἀπολύτως νὰ νυμφευθῇ, διὰ

τὴν ἐξῆς παράξενον αἰτίαν. Μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἦτο εἰς τὸν κῆπον της παρατηροῦσα φωλεὰν τινα εὑρισκομένην ἐντὸς μικροῦ δάσους, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπῆρχε ζεῦγος ταώνων, ἄρρεν καὶ θῆλυ, μετὰ τῶν νεοσσῶν αὐτῶν, αἴφνης πῦρ ἐξερράγη ἐντὸς τοῦ δασυλλίου. Ὁ ἄρρην ταὼς ἀμέσως ἔφυγεν. Ἡ θήλεια οὐδαμῶς ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς νεοσσούς της, καὶ μὴ δυναμένη νὰ τοὺς παραλάβῃ μεθ' ἑαυτῆς, ἔμεινε μαζῇ των καὶ κατεκάη μετ' αὐτῶν εἰς τὰς φλόγας. Ἡ προδοσία αὕτη τοῦ ἄρρενος καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῆς θηλείας, ἐνέπνευσαν εἰς τὴν ἡγεμονίδα σοβαρὰς σκέψεις. Ἐπίστευσεν, ὅτι τὸ γεγονὸς ὅπερ εἶχεν ἴδει ἐν τῷ κόσμῳ τῶν πτηνῶν, ἦτο παράδειγμα ἀποδεικνῦον τὰ συμβαίνοντα καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Εἶνε τώρα πεπεισμένη, ὅτι ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ἀπιστία εἶνε τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου ἡμῶν Δὲν θέλει νὰ ἴδῃ κανένα ἄνδρα, καὶ ἀρνεῖται ἀπολύτως νὰ νυμφευθῇ.»

Ὁ βεζίρης συνήγαγε μετὰ χαρᾶς τὰς πληροφορίας ταύτας καὶ τὰς μετεβίβασαν ἀμέσως εἰς τὸν Φαγκφούρ. Ἔπειτα ἐσκέφθη:

— «Ὅπως ὁ κύριός μου ἐγένετο ἐρωτόληπτος διὰ τὴν νεάνιδα ταύτην, οὕτω πρέπει καὶ αὐτὴ νὰ καταστῇ ἐρωτόληπτος δι' αὐτόν.»

Ἐζήτησε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἄδειαν ἀπουσίας, ἐνεδύθη ὡς ἁπλοῦς ἰδιώτης, ἀπῆλθεν εἰς τὴν μεμακρυσμένην αὐτοκρατορίαν μετὰ τοῦ ὁδοιπόρου ὅστις εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν εἰκόνα τῆς ἡγεμονίδος, καὶ ἀμφότεροι ἐπεράτωσαν εὐτυχῶς τὸ μακρὸν ταξειδιόν των.

Ὅταν ἀφίχθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ βεζίρης μετέβη εἰς τοὺς κήπους τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀνακτόρων, καὶ εἶδε τὸ παλάτιον, ὅτι ἦτο ἀπαράλλακτον ὅπως τὸ εἶχεν ὀνειρευθῆ ὁ Φαγκφούρ, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ εἶχε ζωγραφίσει. Οὕτω λοιπόν, εἶχε πάντα λόγον νὰ πιστεύσῃ, ὅτι καὶ ἡ μορφὴ τῆς ἡγεμονίδος ἦτο ἐπίσης ἀκριβὴς, καὶ ὅτι ἡ ἡγεμονὶς αὕτη ἦτο ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἕλληνος Αὐτοκράτορος. Ἐπεθύμει νὰ τὴν ἴδῃ, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐγκατεστάθη ἐν τινι ξενῶνι ὡς ζωγράφος.

Ταχέως ἀπέκτησε μεγάλην φήμην, καὶ ὡμίλησαν περὶ αὐτοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλήν.

Ἡ ἡγεμονὶς, ἥτις ἠγάπα πολὺ τὴν καλλιτεχνίαν, παρεκάλεσε τὸν πατέρα της νὰ μεταχειρισθῇ τὸν ζωγράφον, τοῦτον, ὅστις ἤρχετο τόσοῦτο μακρόθεν, καὶ τὰ ἔργα του ἐθαυμάζοντο τόσον.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν ἐκάλεσε, καὶ τῷ παρήγγειλε πλείστας τοιχογραφίας, τῷ ἡτοίμασε δὲ καὶ ἐργοστάσιον ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων. Ὁ βεζίρης κατέθελξε πάντας τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῆς τελειότητος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, καὶ ὅταν ἐπεράτωσε τὰς δοθείσας αὐτῷ παραγγελίας, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ διακοσμήσῃ τὴν θύραν τοῦ θαλάμου ἔνθα κατῴκει ἡ ἡγεμονίς. Ἐζωγράφισε λοιπὸν ἐπ' αὐτῆς μέγαν κῆπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφαίνοντο μεγάλα δένδρα πλήρη καρπῶν, καὶ ἀηδόνες κελαδοῦσαι ἐπὶ τῶν πρασίνων κλαδῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κήπου τούτου ἐζωγράφισεν ἓν κιόσκιον, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τὸν Αὐτοκράτορα Φαγκφοὺρ ἐν ὅλῃ τῇ λάμψει τῆς ἰσχύος καὶ τῆς καλλονῆς αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου περιβόλου, ἐφαίνετο λειμὼν διασχιζόμενος ὑπὸ διαυγοῦς ποταμίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν αἴγαγρος ἀρσενικὸς πνιγμένος ὁμοῦ μὲ τὸ μικρόν του, ἐνῷ ὀλίγον μακρὰν, ἡ θήλεια αἴγαγρος, ἔβοσκεν ἡσύχως εἰς τὰ χόρτα.

Ἡ ἡγεμονὶς κατεγοητεύθη ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν εἰκόνων τούτων. Ἀφοῦ τὰς παρετήρησεν ἐπί τινας στιγμὰς ἐν σιγῇ, ἠρώτησε τὸν βεζύρην, ποῦ εἶναι ὁ κῆπος οὗτος, καὶ τὶς εἶνε ὁ νεανίας ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, τί ἐσήμαινε δὲ τὸ σύμπλεγμα τῶν αἰγάγρων.

Ὁ βεζύρης ἀνέμενε νὰ τῷ ἀπευθυνθῶσιν αἱ ἐρωτήσεις αὗται, διὸ καὶ εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων ἑτοιμάσει τὰς ἀπαντήσεις.

— Βλέπετε ἐδῶ, εἶπε, τὸν κῆπον τῶν ἀνακτόρων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας. Ὁ ὡραῖος οὗτος νεανίας, ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, εἶνε ὁ ἴδιος αὐτοκράτωρ. Εἶνε μόνος. Οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ νυμφευθῇ. Ἐν περιστατικόν, οὗτινος ὑπῆρξε μάρτυς, τὸν ἔκαμε νὰ μισήσῃ τὸ γυναικεῖον φῦλον.

— Ὁποῖον περιστατικόν; ἠρώτησε ζωηρῶς ἡ ἡγεμονίς.

— Μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, ἐκάθητο ἐντὸς τοῦ κιοσκίου του, ὅτε εἶδε δύο αἰγάγρους, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, οἵτινες μετὰ τοῦ μικροῦ των ἤρχοντο νὰ πίωσιν ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμίου. Τὸ μικρὸν ὠλίσθησε καὶ πεσὸν παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ρεύματος Ὁ πατὴρ ἀμέσως ὥρμησε κατόπιν του διὰ νὰ τὸ σώσῃ καὶ ἐπνίγη μετ' αὐτοῦ. Ἡ μήτηρ, μόνον περὶ ἑαυτῆς σκεπτομένη, ἀπεμακρύνθη τοῦ ποταμοῦ, καὶ μετέβη ὅπως βοσκήσῃ εἰς καλὴν χλόην. Ἡ ψυχρὰ αὕτη ἀδιαφορία ἐφανη εἰς τὸν Φαγκφοὺρ ὡς παράδειγμα τοῦ γυναικείου χαρακτῆρος. Εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὅτι ἀναμφιβόλως ὅλαι αἱ γυναῖκες εἰσὶν ἐξίσου ἄπιστοι καὶ ἐγωϊστριαι. Δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ ἔχῃ σχέσεις μετ' αὐτῶν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ νυμφευθῇ.

Ἡ ἡγεμονὶς ἤκουσε τὴν διήγησιν ταύτην μετὰ πολλῆς προσοχῆς, καὶ ἐστοχάσθη, ὅτι εἶχεν ἀπατηθῆ, ἀρνουμένη εἰς τοὺς ἄνδρας τὰς ἀρετὰς, ἃς ἀπέδιδεν εἰς τὰς γυναῖκας. Κατόπιν, εἶπεν εἰς τὸν Βεζύρην:

— Ὁ αὐτοκράτωρ σας μὲ ἀρέσκει πολὺ· ἀναμφιβόλως, ἐκ θείας προνοίας συνέβη νὰ ἀρνηθῶ ὅλας τὰς περὶ γάμου προτάσεις. Εὐχαρίστως θέλω νυμφευθῆ τοιοῦτον ἡγεμόνα, καὶ πιστεύω ὅτι εἶμαι κατὰ πάντα ἀξία αὐτοῦ.

Καὶ μετέβη ἀμέσως παρὰ τῷ πατρὶ αὐτῆς καὶ τὸν ἐχαροποίησεν, ἀναγγείλασα αὐτῷ τὴν περὶ γάμου ἰδέαν της.

Ὁ ἕλλην αὐτοκράτωρ ἀμέσως ἔγραψε πρὸς τὸν Φραγκφοὺρ, ἐξελέξατο δὲ, διὰ νὰ τῷ κομίσῃ τὴν ἐπιστολὴν, ἓν τῶν πρωτίστων προσώπων τῆς Αὐλῆς του.

Ὁ βεζύρης ἀνεχώρησεν ὁμοῦ μὲ τὸν ἀπεσταλμένον τοῦτον, καὶ ἀμφότεροι αἰσίως ἀφίχθησαν εἰς τὴν Κίναν.

Φαντάζεταί τις μεθ' ὁπόσης χαρᾶς ὁ ἐρωτόληπτος

Φαγκφούρ ἤκουσε τὴν διήγησιν τοῦ πολυμηχάνου ὑπουργοῦ του, καὶ μεθ' ὑπόσης τιμῆς ἐδέξατο τὸν ἕλληνα πρεσβευτήν. Ἡ ἀπάντησίς του ἀμέσως συνετάχθη, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν ὡραίαν ἡγεμονίδα, ἀμφότεροι δὲ ἔζησαν εὐτυχεῖς μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτῶν.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Xavier Marmier)

ΑΜΥΜΩΝΗ

—

Θὰ ἐγνώρισές ποτε βεβαίως, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, κάνὲν ἐκ τῶν νωδῶν ἐκείνων γραϊδίων, ἅτινα φέρουσιν ἔτι τὸ ὄνομα τῆς κόρης, καὶ τοῦτο διότι δὲν ἠδυνήθησαν ἐν τῇ νεότητί των, ὡς ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ αὐτῶν κάλλους, νὰ εὕρωσι σύζυγον ἀντάξιον ἑαυτῶν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν συνέβαινε καὶ κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους, διότι τότε οἱ καλοὶ θεοὶ προελάμβανον πᾶν τοιοῦτου εἴδους ἄτοπον, ὡς ἀποδεικνύει τοῦτο καὶ ἡ παροῦσα ἱστορία.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀργολίδος μέρος, πέραν τῶν κολοσσιαίων προϊστορικῶν λειψάνων, ἐξαπλοῦται ἐν μέσῳ ταπεινῶν ὀρέων εὐρεῖα κοιλὰς, παριστῶσα ἐν ὥρᾳ ἔαρος, διὰ τῆς ἠρέμου καὶ φυσικῆς αὐτῆς καλλονῆς, εἰκόνα εἰς ἄκρον μαγευτικήν· ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς πεδιάδος καὶ τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν ὀρέων, μέχρι τῆς κορυφῆς των, ἁπλοῦται πράσινος τάπης χλόης βραχείας καὶ ἰσομήκους, ὃν κανονικῶς κοσμοῦσιν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἐκτάσει ὡραῖοι ἀσφόδελοι, πορφυροῖ μήκωνες καὶ λευκοὶ μαργαρῖται· πρὸ τοῦ παρακειμένου ὄρους ὑψοῦται μικρός τις βράχος, ἀναβλύζων διὰ τριῶν ὀπῶν, ἃς φέρει ἐπ' αὐτοῦ ἐν γραμμῇ, ἄφθονον καὶ διαυγὲς ὕδωρ, τὸ ὁποῖον, ἀκολουθοῦν ἐν τῇ πορείᾳ του ἀφανεῖς ἀτραποὺς, ἐκβάλλει εἰς τὴν Λερναίαν λίμνην. Δένδρα μὲ πλούσια φυλλώματα κεῖνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ἐν τῷ βάθει τῆς ὁποίας, ἐκεῖ ἔνθα αὕτη δὲν περικλείεται ὑπὸ τῶν πέριξ ὀρέων, διακρίνονται τὰ πέραν ἐν τῷ διαστήματι ὑψούμενα κυανᾶ ὄρη, ὧν αἱ κορυφαὶ συγχέονται μετὰ τοῦ ὁρίζοντος. Καὶ τὴν εἰκόνα ταύτην περικλείει ὑπεράνω διαυγέστατος γλαυκὸς οὐρανὸς, ἐφ' οὗ οὐδὲν ἄλλο στίγμα διακρίνει τις, πλὴν τῶν σπανίως εἰς τὰ ἄκρα αὐτοῦ ἐπιφαινομένων σμικροτάτων ἀργυροειδῶν νεφῶν, ὁμοίων πρὸς τολύπας βάμβακος.

Ἡμέραν τινὰ, ἐν τῇ παλαιᾷ ἐποχῇ, ἡ ὡραία αὕτη κοιλὰς παρέστησε τὴν λαμπροτέραν τῶν ἐπὶ γῆς εἰκόνων· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνέλαβε καὶ πάλιν διὰ παντὸς τὴν προτέραν αὐτῆς ὄψιν καὶ τὰ πτηνὰ ἐκανέλαβον τὸ ᾆσμά των, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς κρότος παράττει ἔκτοτε εἰμὴ ὁ μετ' αὐτοῦ συνδυαζόμενος ἀδιάκοπος κρότος τοῦ ἀπὸ τοῦ βράχου ρέοντος ὕδατος.

Ὡραίαν τινα ἐαρινὴν πρωΐαν ἡ Ἀμυμώνη, ὡς καὶ ἄλλαι τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, ἐστάλη πρὸς ἀναζήτησιν πηγῆς τινος παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Δαναοῦ, ὅστις, πρὸ μικροῦ ἀποβιβασθεὶς εἰς Ἄργος μετὰ τῶν πεντήκοντα αὐτοῦ θυγατέρων, εὗρε τὴν πόλιν στερουμένην ὁλοτελῶς ὕδατος. Ἡ Ἀμυμώνη, ἀποχωρισθεῖσα τῶν λοιπῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀπῆλθε μακρὰν, πολὺ μακρὰν, εἰς τὰ πεδία τῆς Ἀργολίδος, ὅπου, μετὰ ματαίαν ἀναζήτησιν, ἐξηπλώθη ἀπηυδημένη περὶ τὴν μεσημβρίαν ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου τινός, ἵνα μετ' οὐ πολὺ, ἀναλαβοῦσα, ἐπαναλάβῃ τὰς ἐρεύνας της. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο χλιαρὰ ὡς ἐν ὥρᾳ θέρους, οὐδεμία πνοὴ ἀέρος ἐτάραττε τὰ φύλλα τῶν δένδρων, καὶ ὁ μεσουρανῶν ἥλιος ἐπέχεε πανταχοῦ λαμπρότητα ἐπιφέρουσαν σκοτοδίνην εἰς τὸ βλέμμα· ταῦτα πάντα καὶ ἡ κόπωσις ἀφ' ἑτέρου, δὲν ἤργησαν νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὴν κόρην γλυκὺν ὕπνον, ὅστις ὅμως δὲν διήρκεσε πολύ, ἰδοὺ διὰ τίνα αἰτίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ συνέβη νὰ διέλθῃ πρὸ αὐτῆς ἐκ τύχης σάτυρός τις—τὰ ὄντα ταῦτα ἦσαν λίαν συνήθη τότε ἐν τοῖς ἀγροῖς—ὅστις, ἰδὼν τὸ κάλλος αὐτῆς, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ τῇ παράσχῃ τὰς θωπείας του· δὲν ἤργησε δὲ νὰ προβῇ καὶ εἰς πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας του ταύτης, διότι μετ' οὐ πολὺ ἡ Ἀμυμώνη ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς, αἰσθανομένη τινὰ ταράττοντα τὸν ὕπνον της. Φαντάσθητε ὁποία ὑπῆρξε τότε ἡ ἔκπληξίς της, εὑρούσης ἑαυτὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν τραγόποδος καὶ φαλακροῦ ὄντος, ἔχοντος σιμὴν τὴν ῥῖνα καὶ ὦτα αἰγός· ἀποσπασθεῖσα εὐθὺς τῶν χειρῶν του διὰ βιαίου κινήματος, ἐτράπη εἰς φυγὴν, τρέχουσα ὡς ἀστραπή· ἀλλὰ καὶ ὁ σάτυρος, ὅστις δὲν ἠννόει ν' ἀφήσῃ τὴν λείαν του νὰ τῷ διαφύγῃ, ἔτρεχεν ἐπίσης καλῶς, καὶ ὅτε μετ' ὀλίγον ἡ νεᾶνις εἰσήρχετο ἐντὸς ὡραίας κοιλάδος, τῆς ἰδίας κοιλάδος, ἣν εἴδομεν ἀνωτέρω, ὁ ἥρως ἡμῶν τὴν εἶχε πλέον φθάσει καὶ τὴν συνέλαβεν εἰς χεῖράς του. Ἡ Ἀμυμώνη, μολονότι τὸ μέρος ἦτο ὅλως ἔρημον, ἐζήτει μεγαλοφώνως βοήθειαν, ἀνθισταμένη συνάμα δι' ὅλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων. Ἡ νεᾶνις δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ ἡττηθῇ, διότι ὁ ἀντίπαλος ἦτο πολὺ ἰσχυρότερος αὐτῆς, ἂν μὴ προσέτρεχεν εἰς τὰς φωνάς της ἡ θεία δύναμις, ὅπως τὴν σώσῃ.

Ἐν ᾧ δηλαδὴ ἡ Ἀμυμώνη εἶχε πλέον ἀπολέσει πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἀπελευθερώσεως, εἶδεν αἴφνης πρὸς μεγάλην της ἔκπληξιν τὸν σάτυρον ἀπαλλάττοντα αὐτὴν τῶν χειρῶν του καὶ τραπέντα εἰς φυγὴν πρὸς τὸ ὄρος· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐξεπλάγη, ὅτε ταυτοχρόνως, στραφεῖσα ὄπισθεν εἶδεν ἐπερχόμενον ἐναντίον τοῦ σατύρου ἄνδρα ἐκτάκτως ὡραῖον καὶ μεγαλοπρεπῆ, κρατοῦντα εἰς τὴν χεῖρα χρυσῆν τρίαιναν. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, πλησιάσας μετ' οὐ πολὺ τὸν σάτυρον παρὰ τὸν μικρὸν βράχον τὸν ὑψούμενον κάτωθεν τοῦ ὄρους, τῷ κατήνεγκε τὴν τρίαιναν, ἥτις ὅμως, ἀποτυχοῦσα τοῦ σκοποῦ, ἐκαρφώθη ἐπὶ τοῦ βράχου· ὁ σάτυρος ἐν τούτοις ἀνήρχετο ἐπὶ τοῦ ὄρους, καὶ ὁ διώκων αὐτὸν, ἀφήσας τὸ ὅπλον του ἐπὶ τοῦ βράχου, τὸν ἠκολούθει κατόπιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀμφότεροι ἐξηφανίσθησαν ὄπισθεν τοῦ ὄρους.

Ὅτε μετά τινας στιγμὰς ὁ ὡραῖος καὶ μεγαλοπρεπὴς ἀνὴρ ἐπέστρεψε μόνος εἰς τὴν κοιλάδα, εὗρε τὴν Ἀμυμώνην παρὰ τὸν βράχον, ἔκπληκον ἔτι διὰ τὰ πρὸ μικροῦ συμβάντα καὶ καταβάλλουσαν ματαίως προσπαθείας, ὅπως ἐκβάλῃ ἀπὸ τοῦ βράχου τὴν ἐν αὐτῷ καθηλωμένην τρίαιναν τοῦ σωτῆρός της· καὶ ἐκεῖνος ὅμως ἐξεπλάγη οὐχὶ ὀλίγον διὰ τὸ κάλλος τῆς νεάνιδος, ἣν τώρα τὸ πρῶτον παρετήρει μετὰ προσοχῆς. Ἡ Ἀμυμώνη ἦτο τῷ ὄντι ἐν τῶν δροσερῶν ἐκείνων καὶ ἀκτινοβόλων πλασμάτων, ἅτινα διστάζει τις ἐὰν ἐπλάσθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐξ οὗ καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς μαύρους καὶ χείλη τὰ λαμπρότερα ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ· χρυσῆ σφενδόνη ἐκράτει περιδεδεμένην τὴν ἄρθονον αὐτῆς ξανθὴν καὶ ἀποστίλβουσαν κόμην, ὁ δὲ μακρός της χιτὼν, ὁ χωριζόμενος διὰ ζώνης περὶ τὴν ὀσφὺν, προέδιδε διὰ τῆς λεπτότητός του ὅλας τὰς μαγευτικὰς καμπυλότητας τοῦ σώματος αὐτῆς, ὡς τοῦ τῆς Ἑλένης κανονικοῦ.

Ὁ ὡραῖος ἀνὴρ ἀφοῦ ἐξήγησεν εἰς τὴν νέαν τὴν ἐμφάνισίν του, εἰπὼν ὅτι ἐπεθεώρει τοὺς ἐκεῖ πλησίον βόσκοντας ἵππους του, ὅτε ἤκουσε τὰς φωνὰς αὐτῆς, τὴν ἔσυρε κατόπιν ὑπὸ τὴν σκιὰν πολυφύλλου πλατάνου, ὅπου ἡ Ἀμυμώνη ἐκάθησε προθύμως, θεωροῦσα ἀδιακρισίαν τὸ ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ τόσον ὡραίου καὶ ὑπερανθρώπου σωτῆρός της. Ἐκεῖ δὲ τότε νέα ἔκπληξις, ἀπέναντι τῆς ὁποίας αἱ προηγούμεναι ἦσαν ὅλως ἀσήμαντοι, ἐβύθισεν αὐτὴν εἰς ἐντελῆ ἔκστασιν. Τὰ δένδρα εἶχον ἤδη αἴφνης πληρωθῇ λαμπρῶν καὶ πολυχρόων ἀνθέων, ἡ λάμψις τοῦ ἡλίου παρεῖχεν εἰς τὴν πρασίνην χλόην χρυσοῦν χρῶμα, οὐτινος ἡ λαμπρότης ἔφερε σκοτοδίνην εἰς τὸ βλέμμα, ἡ χλιαρὰ ἀτμόσφαιρα ἐπληροῦτο εὐωδίας μεθυστικῆς καὶ ἡδυτάτης, καὶ τὰ μυρία ἐπὶ τῶν κλάδων ἱπτάμενα ποικιλόχροα πτηνὰ, ἔμειναν πρὸς στιγμὴν ἄφωνα, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ κοιλάδι ἐπεκράτησε τελεία σιγή· τότε καὶ ὁ Ποσειδῶν — διότι αὐτὸς ἦτο ὁ ὡραῖος σωτὴρ τῆς Ἀμυμώνης — ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ βράχου τὴν τρίαιναν του, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν ὀπῶν ἃς αὕτη ἀφῆκεν ἐκεῖ, ἤρχισεν εὐθὺς ἐκρέον ἄφθονον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ. Ὁποία μαγεία! Ὁ Ποσειδῶν ἐπέστρεψε καὶ πάλιν παρὰ τὴν ἐκθαμβον φίλην του, καὶ τὸ καταπίπτον ὕδωρ ἤρχισε ν' ἀναδίδῃ γλυκεῖς τόνους, μετατραπέντας βαθμηδὸν εἰς αἰθέριον ᾆσμα συνοδευόμενον ὑπὸ ὁμίλων νυμφῶν, αἵτινες ἐπεφάνησαν ἐπὶ τῆς πεδιάδος καὶ τῶν πέριξ ὀρέων. Καὶ ἡ Ἀμυμώνη ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς πλατάνου παρεδίδετο ἐξάλλος εἰς τὸν προξενήσαντα ὅλην αὐτὴν τὴν μαγείαν.

Μετ' ὀλίγον ἡ κοιλὰς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστασιν, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ὁ βράχος μετετράπη εἰς ὡραίαν πηγὴν, ἡ δὲ Ἀμυμώνη ἐκάθητο ἤδη περίλυπος παρὰ τὸν Ποσειδῶνα, τὸ μὲν μετανοοῦσα διὰ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην στιγμὴν, τὸ δὲ λυπουμένη διὰ τὴν μικρὰν αὐτῆς διάρκειαν. Ὁ καλὸς ἐν τούτοις θεὸς τῆς θαλάσσης παρέλαβεν αὐτὴν εἰς τὰ χρυσᾶ του ἐνάλια δωμάτια, ἵνα ἐκεῖ τῇ χορηγήσῃ εὐδαιμονίαν διαρκεστέραν τῆς γηΐνου· εἴτε ὅμως ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀστασίας, εἴτε ἐξ αἰτίας τῆς συζύγου του Ἀμφιτρίτης, δὲν διετήρησε τὴν φίλην του παρ' αὐτῷ ἐπὶ πολὺ· τὴν ἱκανοποίησεν ὅμως ἀρκούντως, μεταβαλὼν αὐτὴν εἰς ναϊάδα νύμφην τῆς ὡραίας τρικρούνου ἐν τῇ κοιλάδι πηγῆς, τῆς λαβούσης τὸ ὄνομα τῆς Ἀμυμώνης.

Καὶ ἔκτοτε ἡ κοιλὰς ἀνέλαβε πάλιν διὰ παντὸς τὴν προτέραν αὐτῆς ὄψιν, καὶ τὰ πτηνὰ ἐπανέλαβον τὸ ᾆσμά των, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔκτοτε συνδυάζεται καὶ ὁ κρότος τοῦ ἀπὸ τοῦ βράχου ρέοντος ὕδατος.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ

ΝΕΟΦΑΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΩΝ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

—

Ὡς ἐπικρατοῦντα λοιπὸν μέτρα ἀνεγνώρισεν ὁ κ. Κ. πλὴν τοῦ Ἰαμβικοῦ 15συλλάβου, τὸν τροχαϊκὸν 15σύλλαβον, οἷον: μέλος, τὸ σε οὐ προκόπτει, κόψε (το) καὶ ῥίψε το· τὸν 12σύλλαβον ἰαμβικὸν τρίμετρον, οἷον: ὁ Ἔρις κι' ὁ Τιβέρις οἶκον ἔκλεισαν κι' ἐγὼ κ' ἡ πενθερά μου τὸν ἡμέτερον· τὴν ἰαμβικὴν καὶ τροχαϊκὴν τετραποδίαν καταληκτικὴν ἢ μή, οἷον: πᾶν ζῶον τὸ ὅμοιον ἑαυτῷ ἀγαπήσει — ὅταν ὁ θεὸς τὸ γέννημα, τὸ σακκὶν ὁ διάβολος — ὅσοι σκύλοι κούντουροι, ὅλοι ἡμέτεροι γαμβροὶ — ἔδωκάς σοι κ' ἔδωκάς μοι καὶ εὐλόγησεν εὔζου με· τὰς δύο τροχαϊκὰς διποδίας, οἷον κόπτε χρέος κόπτε λύπας· τὰς δύο δακτυλικὰς διποδίας, οἷον: μήτε τοῦ τρέχοντος, μήτε τοῦ διώκοντος, τὸν ὀκτασύλλαβον ὑπὸ τὸν τόπον: —' υυ—' υυ—"υ οἷον: ὅπου φιλεῖς μὴ δανείζῃς κι' ὅπου ἀγαπᾷς μὴ συχνάζῃς· τὰ ἀδιάγνωστα τέλος ὑπολανθάνοντα μέτρα τῶν παροιμιῶν ὑπ' ἀρ. 27, 54, 60, 61, μεθ' ὧν πρέπει ν' ἀναφερθῶσι καὶ τὰ ὁμειοτέλευτα καὶ αἱ παρηχήσεις ἐκεῖναι, αἵτινες μᾶς ἐξηγοῦσι τὴν κατόπιν ἐπελθοῦσαν μεταβασιν εἰς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν τῶν στίχων, οἷον: ὡς ἐδέξω τὰς τρυφὰς, δέξαι καὶ τὰς ἐκπληγάς — ὁ κόσμος ἐποντίζετο καὶ ἡ ἐμὴ γυνὴ ἐστολίζετο — ἀλλοὶ τὰ σάγματα εἰς τὰ κατάπετρα — ὁ ἐλεῶν ἀσκὶν, χάνει φλα(σ)κίν.

Τὴν κορωνίδα ὅμως ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τοῦ ἔργου του ἐπέθηκε διὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἐπιτυχοῦς ἑρμηνείας τῶν ἐνιαχοῦ μάλιστα δυσνοήτων ἢ παντάπασι σκοτεινῶν παροιμιῶν, εἰς ἣν αὐτὸς εἴπερ τις καὶ ἄλλος διὰ τῆς βαθείας γνώσεως τῆς νεοελληνικῆς ἦτο κεκλημένος. Ἐντοῦθα εἶνε ἄξιον τοῦ κόπου νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν κ. Κ. βῆμα πρὸς βῆμα εἰς τὴν μελέτην αὐτοῦ. Διὰ τὴν ἀλλόκοτον ῥῆσιν: ἀρ. 1. τῆς συλλογῆς: οἱ τέσσαρες τοὺς τέσσαρας κ' ἐνίκησεν ἡ θύρα, εὑρίσκει μετὰ τοῦ Κρουσίου μικρὰν διασάφησιν ἐν τῇ ἄλλως μωρᾷ θεολογικῇ ἑρμηνείᾳ αὐτῆς παρὰ Σάθᾳ ἐν μεσαιων. βιβλιοθ. τ. 5ῳ σελ. 554 ἑ. Ἡ παροιμία δηλοῖ ἀναμφιβόλως παιγνίδιον δρόμου· πρλβ. τὴν ἑρμηνείαν: ὅταν οἱ δύο τετρακτῦς τῶν ἐν αὐτῇ δρομέων ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἀλλήλοις συμπλακεῖεν καὶ σταῖεν ἀλλεπάλληλοι καὶ συλληφθεῖεν πάντες λαμπροὺς ἀποφαινόμενον καὶ νικητὰς ἐκείνους, τοὺς πρώτους ὁπωσδήποτε λαβόντας τὴν βαλβίδα. Τῆς 2ας ὁ Ἔρις κι' ὁ Τιβέρις κτέ. ἀποδίδει κάλλιστα

τὸ νόημα διὰ τῆς γερμανικῆς wie du in den wald hineinrufst, soschallt es heraus. Τῆς 3ης εἶχον φίλον κηπουρὸν κ' ἐδίδουν αὐτῷ γέννημα καὶ ἐδίδου μοι λάχανα (τὸ μέτρον ἐσκοτίσθη) εὑρίσκω ἀνάλογον τὴν ἔννοιαν μὲ τὴν σημερινὴν: βόηθά με, φτωχέ, νὰ μὴ γένω σὰν ἐσένα.— Ἡ 4η, 6η καὶ 7η ὅλον τὸ βόϊδιν κτέ — ἔργον τοῦ τελειώσαντος καὶ μὴ τοῦ ἐπιχειρήσαντος — ὡς ὁ κόσμος κι' ὁ Κοσμᾶς, δὲν παρέχουσί τι ἄξιον λόγου. — Ἡ 5η ἡ γῆ ὤμοσε τῷ οὐρανῷ· μυστήριον οὐ κρυβᾶται, παρέχει ἕνα ἀνεξήγητον τύπον ρήματος: κρυβᾶται. Ὁ συγγρ. δὲν ἐπιδοκιμάζει τὸ κρύβεται διὰ μετρικοὺς λόγους· ἀλλὰ δι' αὐτοῦ κερδίζομεν, νομίζω, μίαν ἰαμβικὴν διποδίαν: μυστήριον οὐ κρύβεται, τὴν κυρίως δηλαδὴ παροιμίαν, ἐνῷ τὸ πρῶτον ἡμιστίχιον, ἔμμετρον καὶ τοῦτο, μένει ἀνεξάρτητον ὡς πρόλογος. Ὁ τύπος κρυβέται τῆς σημερινῆς γλώσσης δὲν θὰ ἦτο σύμμετρος πρὸς τὴν ἀρχαιοπρέπειαν τῆς παροιμίας. — Τῆς 8ης ἐμὲ χερεὰ νερὸν πνίγει με, καὶ τὸ ἄλλον ἔχε το! φαίνεται ἀρκοῦσα ἡ τοῦ συγγρ. ἑρμηνεία μετὰ τῆς παραβολῆς πρὸς τὸ παρὰ Σοφ. Ἀντιγ. 030 σφάττειν νεκρόν· ἀξιοσημείωτον εἶνε ἐνταῦθα, ὅτι ἡ παροιμία ἀνακαλεῖ πως τὴν ὑπὸ τοῦ Κρουσίου ἀναφερομένην ἐκ τοῦ Ἀριστοτ. Ἠθ. Νικ. VII 3 ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγει, τί δεῖ ἐπιπίνειν! ἢν ὁ Βυζαντῖνος Μακάριος, ἴσως πρὸς τὴν ἀνωτέρω δημώδη ἀποβλέπων, μετεσκεύασεν εἰς: ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγῃ, τί δεῖ ἐπιπνίγειν; μετὰ τοῦ ἐπιμυθίου «ὅτι οὐ δεῖ ἐπεμβαίνειν τοῖς δυστυχοῦσιν.» Ἐν τῇ 10η Ἐδανὰ ἴδῃς, οὐ μὴ εὕρῃ(ς), ὧδε νὰ ἦσαι καὶ νὰ ἰδῇς (τροχαϊκὴ τετραπ.), ἢν ὁ συγγρ. θεωρεῖ κακῶς παραδεδομένην, ζητητέον μᾶλλον, νομίζω, τὸ ἑξῆς νόημα: νὰ τὸν βλέπῃς ἐμπροστά σου καὶ νὰ μὴν τὸν εὑρίσκῃς, νὰ ἦσαι κοντά του καὶ νὰ μὴν τὸν βλέπῃς! Ἡ τοιαύτη ἑρμηνεία θ' ἀπῄτει τὴν γραφὴν καὶ νὰ μὴ ἰδῇς ποδίζω ὡς ἑξῆς: ἐδὰ νὰ ἴδῃς οὐ μὴ εὕρῃς ὧδε νὰ ἦσαι καὶ νὰ μὴ ἰδῇς! (μετὰ τῶν εὐκόλων συνιζήσεων).— Ἡ 11η Κηπουρῷ συνέπ... λέγει. Νὰ ψυχή! φέρει εἰς ἀμηχανίαν, διότι πῶς πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ ἡ ἀσαφὴς λέξις συνέπ...; Ὁ Κρούσιος ἀναγινώσκει συνεπόνουν, καθ' οὗ παρατηρεῖ ὁ κ. Κρουμμπαχερ ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀντιστρατεύεται, ἐν ᾧ πραγματικῶς, ὡς καὶ ἐγὼ ἐβεβαιώθην, καθαρὰ ἀναγινώσκονται αἱ συλλαβαὶ συνέπ... (μὲ τοῦτον τὸν τονισμόν) ἄλλως τὸ συμπονῶ ἐπὶ τῆς ἐδῶ ἀπαιτουμένης σημασίας πιστοῦται ὑπὸ τῆς νέας ἑλληνικῆς, καθ' ὅσον γνωρίζω (πρβλ. τὸ δημοτικὸν ποίημα τοῦ κ. Παλαμᾶ «οἱ δύο φτωχοί».) Ἀλλὰ καὶ τὸ συνέπλεον ἢ συνέπλευσα, ὅπερ ὁ συγγρ. πρὸς θεραπείαν προτείνει, δὲν ἀποδίδει καλλίτερα τὸ νόημα. Ὅτι ἡ παροιμιώδης τοῦ κηπουροῦ ἀγροικία χλευάζεται, ὡς ὁ Κρούσιος παρατηρεῖ, φαίνεται ἀποδεκτόν. Ἐγὼ ὅταν ἀντέγραψα τὴν παροιμίαν, ἀνέγνωσα: συνέπινον, τὸ δὲ Νὰ ψυχή! ἐθεώρησα ὡς τὴν ἐπιφώνησιν τοῦ ἀκατεργάστου κηπουροῦ = πιέ, ψυχή μου, ἀφοῦ εὑρῆκες! Ἡ παροιμία θὰ ἐφηρμόζετο τότε εἰς ἀνθρώπους, περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς λέγομεν: πάρ' τον στὸ γάμο, νὰ σοῦ εἰπῇ «καὶ τοῦ χρόνου!» — Ἡ 14η Ἡ σκύλα μας σπουδαζουσα κτέ. ἀξίζει νὰ τύχῃ μνείας διὰ τὴν ἀμετρήτου βάθους μωρίαν τοῦ θεολόγου αὐτῆς ἑρμηνευτοῦ (παρὰ Σάθᾳ σελ. 568) «ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ πονηρὰ σπουδάσασα τοῦ ἀνελεῖν τὸν Κύριον, τῆς δόξης ἀπεστερήθησαν πάντες καὶ αὐτὴ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς.» — Ἡ 12η Σαλοὺς κι' ὀξύγους (= ἐξέχους, ἐξεστηκότας τῶν φρενῶν) ὁ θεὸς οὐ(δὲν) κρίνει (ἰαμβ. τρίμετρος), ὡς καὶ ἡ 13η Πάν ζῶον κτέ. δὲν παρέχουσι δυσκολίαν. — Τὴν 15ην ὅσον καὶ ἂν ἐξέπεσε τὸ ὑνίν, βελόνην σώζει, ἣν ὁ σοφολογιώτατος Πλανούδης παραφράζει εἰς ὅσον ἂν ὕννις (!) ἐκπέσοι, βελόνη γοῦν γίνεται, ἡρμήνευσεν ὁ συγγρ. κάλλιστα· τὸ εὔμορφα εἰρημένον βελόνην σώζει σημαίνει φθάνει γιὰ μιὰ βελόνα. — Ἡ 17η Τοῦ Αὐγούστου τὰ δεκάλιτρα τὸν Μάϊο ἀναζητοῦνται, ἐνθυμίζει κατὰ τὸν συγγρ. τὸν μῦθον τοῦ τέτιγος καὶ μήρμυκος. — Ἐν τῇ 18η Ὁ Θεὸς καὶ τὰ ροῦχα μερίζει καὶ τὴν κρυαδα εὑρίσκει ὁ συγγρ. τὴν κοινὴν λέξιν ροῦχα σλαυϊκῆς καταγωγῆς. — Ἡ 19η Ταῦτα ἱερεῖς, μὲ συντυχαίνετε, εἰσὶν οὐρανοῦ παλαιοῦ ἀποκλάσματα, φέρει παλιν εἰς ἀμηχανίαν· τί σημαίνει παλαιὸς οὐρανὸς καὶ τί εἶνε τὰ ἀποκλάσματα του; Καὶ ὁ Κρούσιος ματαίως ζητεῖ νὰ δώσῃ ἔννοιάν τινα εἰς τὴν ἀσαφῆ ῥῆσιν, ὑπονοῶν ἐξυπαρχῆς ταδε περίπου γεγραμμένα: ἱερεῦ, τὰ συντυχαίνεις, ἑνὶ παλαιόρουχα (!), ἢ ἑνὶ ἀποκλάσματα. Ὁ συγγρ. λέγει πιθανώτερα ἐξηγῶν τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως παραλειψιν τῆς τελείας στιγμῆς μετὰ τὸ ἀποκλάσματα· θεωρεῖ δηλ. τὴν ἑπομένην (ὑπ' ἀρ. 20) παροιμίαν: μέλος τόσε οὐ προκόπτει, κόψε το καὶ ρίψε το (εὐαγγελικὴ ῥῆσις) ὡς τὴν ἐπεξήγησιν τοῦ: τά, ἱερεῖς, με συντυχαίνετε. Ἐν τούτοις σκοτεινὴ μένει παλιν ἡ φράσις παλαιὸς οὐρανὸς καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν σχέσις τῶν ἀποκλασμάτων. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἀπέδιδε παντοτε ἀπεριόριστον σέβας πρὸς τοὺς σεμνοτύφους του θεολόγους. — Τὴν 21ην Εἴδομεν φαλακρόν, ἀλλὰ πάλιν νὰ φαίνεται ὁ μυελός του, ἑρμηνεύει ὁ συγγρ. οὐχὶ πιθανῶς = εἴδομεν φαλακρόν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἰδοὺ φαίνεται καὶ ὁ μυελός του. Ἑρμηνευτέα νομίζω ὡς ἑξῆς: εἴδαμε φαλακρό, ἀλλὰ πάλι νὰ φαίνεται ὁ μυελός του! δηλαδὴ τόσον φαλακρόν, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ μυελός του νὰ φαίνεται!; τ. ἔ. τόσο νὰ τὸ παρακάνῃ, ἐπὶ τῶν ὑπερβολικῶς τι ποιούντων κτλ. Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὑποθέτει ἡ ῥῆσις καὶ ὡς παρὰ Σάθᾳ φέρεται: εἶδα φαλακρόν, ἀλλὰ νὰ φαίνεται ὁ μυελός του, κακὸν εἶνε! (οὕτως καὶ ὄχι ὡς συγγρ. θέλει: εἶνε;) Ἡμεῖς λεγομεν: εἶδα κ' εἶδα, ἀλλὰ τόσο πάλι!; Ἡ νεοελλ. μακρὰ μαλλιά, κοντὰ μυαλά, δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν ἐν λόγῳ. — Τῆς 23ης τὸν κακὸν ὅλοι χρεωστοῦντον, διετήρησε φαίνεται πιστότερον ὁ Πλανούδης (παρὰ Κούρτς ὑπ' ἀρ. 78) τὸν ἀρχικὸν τύπον: τῷ κλέπτῃ πάντες χρεωστοῦσι· τὸν κακὸν (καὶ) τὶς οὐ φοβεῖται, πρὸς ἣν παραβλεπτέα ἡ νεοελλ. παρὰ Κούρτς μνημονευομένη: τοῦ κλέφτη καὶ τοῦ δυναστῆ καθένας τοῦ χρωστάει. — Ἡ 24η Τὰ ἑκατὸν προσκυνήματα ἄξια φόλεως οὐκ εἰσιν· ἀλλὰ εἰς τόπον ὠφελοῦσι, ἂν καὶ φαίνεται πρὸς τὰ τῶν Βυζαντίνων δουλικώτερα ἤθη μᾶλλον ἁρμόζουσα, ἔχει ὅμως τὸ διπλοῦν ἀνάλογόν της εἰς τὴν γερμανικὴν παροιμιολογίαν. — Τὴν 25ην Διπλοῖν σώζει καὶ μοναπλοῦν οὐ σώζει, ἀναγνωρίζει ὁ συγγρ. ὡς ἀσαφῆ κατὰ τὴν παράφρασιν τοῦ Πλανούδη: ἁπλοῦν οὐκ ἐφικνεῖται καὶ διπλοῦν ἐφικνεῖται. Ἡ σημερινὴ παροιμία (παρὰ Κούρτς) λέγει: τοῦ χωριάτη τὸ σχοινὶ μονὸ δὲν φθάνει, διπλὸ τοῦ περισσεύει. Ἀλλ' ἴσως τὴν ἀναλογίαν ταύτην ἐν γένει πρέπει νὰ παραβλέψωμεν καὶ μᾶλλον νὰ ζητήσωμεν τὸ νόημα: τὸ διπλοῦν εὑρίσκει τόπον, χωρεῖ, καὶ τὸ μόνον δὲν χωρεῖ! Ἡ σύγκρισις, φαινεται, γίνεται μεταξὺ πλουσίου καὶ πτωχοῦ, ὧν ὁ δεύτερος ἔχει περισσοτέρας ἀπαιτήσεις τοῦ πρώτου. — Ἡ 26 Τὸν ἀείδαρον ἐκούρευαν κτλ. μαρτυρεῖ τὴν παλαιότητα τῶν σημερινῶν ἀστείων ἑτοιμολογιῶν τοῦ γαϊδάρου καὶ χαλβᾶ καὶ τῶν ὁμοίων. Ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς ἑρμηνεύει τὴν παροιμίαν, ἀναιρῶν τὸν Κούρτς. — Μὲ τὴν 27ην Ὄψιμος υἱὸς οὐκ ὄψεται πατέρα, ἁρμοδίως παραβάλλει τὴν σημερινήν: οὐ ἀρχομοίρη τὰ παιδιὰ τοῦ μαχαλὰ κοπέλια.— Ὡς πρὸς τὴν δυσερμήνευτον 28ην Ποῖον ἄγουρον πομπεύουσιν, οὗτος ἀπὸ μιᾶς πομπῆς ἕνι. παρατηρῶ μόνον, ὅτι τὸ ποιπεύω (σήμερον = λοιδορῶ, κακολογῶ, καὶ πομπὴ = λοιδορία, κακολογία, ἀλλὰ καὶ αἶσχος ἢ τὸ ἐφ' ᾧ αἰσχύνεταί τις· το μπ προφέρεται ὡς ἓν γράμμα) ἤδη παρὰ Μαλάλᾳ εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας σελ. 300, 12 ἔκδ. Βόννης: καὶ πομπεύσας αὐτὴν (ὁ αὐτοκράτωρ Αὐρηλιανὸς τὴν Ζηνοβίαν ἐπὶ δρομωναρίας καμήλου). Ὅτι ἡ παροιμία δὲν εἶνε ὀρθῶς παραδεδομένη, ὡς ὁ συγγραφεὺς ὑπονοεῖ, μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ ἐπισκοτισθέντος ἰαμβικοῦ μέτρου τοῦ δευτέρου ἡμιστιχίου. Ἴσως δὲ τοῦτο πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀπάντησις εἰς τὸ πρῶτον, ὅπερ θεωρητέον ὡς ἐρώτησις. Πρβλ. π. χ. τὴν τοῦ Πλανούδη παροιμίαν παρὰ Κούρτς ὑπ' ἀρ. 126, ἣν ὁ Κρούσιος ὀρθῶς ἀναγινώσκει: Τίνα, παιδίον, ἀγαπᾷς; «τὸν δωρούμενόν μοι τι».— Ἡ 30η Ἐζωογονήθην ἡ ἁγία Σοφία μετὰ τῆς φο... τοῦ ἐλαίου, προσκόπτει πάλιν εἰς τὸν σκόπελον τῆς δυσαναγνώστου λέξεως, ἐν ᾗ ὁ συγγραφεὺς εἰκάζει ἴχνος τῆς λέξεως φορυτοῦ. Φαίνεται μᾶλλον, ὅτι ὑπολανθάνει 15σύλλαβος καὶ πρὸς συμπλήρωσιν αὐτοῦ θ' ἀπῃτεῖτο ἀντὶ τῆς δυσαναγνώστου μία μονοσύλλαβος λέξις, ἥτις ἴσως πρέπει νὰ κατασκευασθῇ ἐκ τοῦ νῦν ἄρθρου τῆς καὶ τῆς φο... (ἄνωθεν φέρεται συγκεκομμένον τι, ὡς τρυ ἢ τρυ). Τὸ νόημα θὰ ἦτο: δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζωογονηθῇ (φωτισθῇ, λάμψῃ) ἡ ἁγία Σοφία μὲ εὐτελὲς φῶς! ἐπὶ τῶν ἀπαιτούντων μεγάλην δαπάνην. — Τῆς 31ης Ἂν μὲ ἐγλυτώσῃς, νὰ βαλω καὶ τὸ ἱμάτιν σου, εὑρίσκει ὁ συγγραφεὺς ὁμοίαν τὴν παρὰ Σάθᾳ (σελ. 562) ἔτρωγε καὶ τὰ ὀψαριά μου καὶ πτύει καὶ τὰ γενεια μου. — Τὴν 32αν Οἶος ἔχει πολὺν ἐλάδιν, βάνει καὶ εἰς τὰ λάχανα, ἑρμηνεύων ὁ συγγραφεὺς εὑρίσκει ὅτι σήμερον δὲν θεωρεῖται πολυτέλεια εἰς τὴν Ἑλλάδα «τὸ λάδι στὰ λαχανα», διὸ προτιμᾷ νὰ διορθώσῃ «ἔλαιον» καὶ εἰς τοῦτο ἀποδίδει τὴν σημασίαν τοῦ ἡγιασμένου ἐλαίου, ὡς λέγεται καὶ «ἄρτος» ὁ ἐν τῷ ναῷ ἁγιαζόμενος. οὐχὶ δὲ πᾶς ἄρτος. Ἀλλὰ τοῦτο μοὶ φαίνεται ἀδύνατον, καθόσον μάλιστα οὐδὲν ἡγιασμένον ἔλαιον (τῆς ἀρτοκλασίας π. χ.) χρησιμοποιεῖται εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἀλλὰ μένει εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τὰς πρὸ τῶν εἰκόνων κανδήλας. Ἔπειτα δὲ δὲν πιστεύω ὅτι καὶ σήμερον ὁ πτωχὸς τρώγει τὰ λάχανα συνήθως μὲ τὸ λάδι, καθὼς οὔτε παντοτε μὲ τὸ πιπέρι, ἀλλ' οἰκονομεῖται προχειρότερα χωρὶς τὸ καρύκευμα τοῦτο τοῦτο, ὅπερ μαρτυρεῖ κάπως ἄνετον ζωήν.— Ἡ 33η Ἰήτε τοῦ τρέχοντος μήτε τοῦ διώκοντος, δὲν ἑρμηνεύεται νομίζω, καλῶς ἐπὶ τῇ σημασίᾳ τοῦ λάθε βιώσας (zurueckgezogenheit, neutralitaet) τ. ἔ. οὔτε τὸν ἄλλον νὰ βλάψω οὔτε ἐγὼ νὰ παθω τι· μᾶλλον σαμαίνει: οὔτε ὁ ἕνας κερδίζει οὔτε ὁ ἄλλος, ἀλλά τις τρίτος ὠφελεῖται. Παραβαλε τὸ ἐπιμύθιον τοῦ γνωστοῦ ἀνεκδότου τοῦ Νασρεδδὶν-χώτζια «ὁ καυγᾶς γιὰ τὸ πάπλωμα». — Ἡ 34η καὶ 35η ἔχουσιν οὕτως: ὅταν ὁ θεὸς τὸ γέννημα, τὸ σακκὶν ὁ διαβολος — γλυκὺν τὸ φάγει (καὶ πικρὸν τὸ χέσει.—Τῆς 36ης Κἂν πλούσιος κἂν πτωχός, αὐτὶν οὐ βάλλει, οὐ κοιμᾶται, ὁ νοῦς δὲν εἶνε: εἴτε πλούσιος εἴτε πτωχὸς δὲν εὑρίσκει ἀναπαυσιν, ἂν δὲν κατακλιθῇ πρὸς ὕπνον (jeder Mensch muss sich miederlegen um zu koennen), ἀλλ' ἐμφαίνει, ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀνισότης εὑρίσκει εἰς τὴν φύσιν ἀποτελεσματικὴν ἀντίπραξιν· καὶ ὁ πλούσιος δὲν εἰμπορεῖ ἀλλιῶς ν' ἀπολαύσῃ ὕπνον παρὰ κατακλινόμενος (τοῦτο σημαίνει καὶ σήμερον βανω τὸ φτί), ὡς καὶ ὁ πτωχός, δὲν ὑπάρχει δηλ. κανεὶς εὐγενέστερος διὰ τὸν πλούσιον τρόπον, ἀλλὰ μόνον ὁ κοινὸς ἀνθρώπινος.—Διὰ τὴν 37ην Ἀπόψε τὰ ἀ κόντουρα καὶ αὔριον τὴν Ἀνάληψι, ἥτις εἶναι δίστιχον ἐκ δημώδους θρησκευτικοῦ ποιηματίου, ὡς τὰ ἡμέτερα χριστουγεννιάτικα καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, φέρει ὁ συγγραφεὺς ὡραίαν διεξοδικὴν ἐπεξήγησιν.—Ἡ 38η Οἶδα, οὐκ οἶδα, γυνή, οὐ πλουτοῦμεν, κἂν ἂς φάγωμεν τὸ προζύμι. εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ἡμετέραν «καὶ μὲ τὰ πολλὰ μέσα καὶ μὲ τὰ ὀλίγα μέσα». Ἡ 39η Ἔδωκά σοι κ' ἔδωκας μοι καὶ εὐλόγησιν εὔξου μοι, ἐνθυμίζει βεβαίως τὴν ἰδικήν μας ἔκφρασιν: πήραμε καὶ δώσαμε, καὶ σ' ἄλλα μὲ γειά.— Ἡ 40ὴ Ἄτυχος νεώτερος τὴν ἴδιαν χώραν κούρευε, ἴσως ἀναγνωστέα συμφωνότερον πρὸς τοῦ χειρογράφου τὴν γραφὴν (κουρεύει): κούρευε, ὅπερ σημαίνει ὄχι μόνον κείρω, ἀλλὰ κείρω, ἀλλὰ καὶ περιφρονητικῶς καταλείπω, «μουτζόνω», μετά τινας παρασημασίας τοῦ καταρᾶσθαι. — Ἐν τῇ 41η Σαρακηνὸς στὸ σπῆτιν σου, καὶ σὺ ὅπου θέλεις γύρευε, ἥτις (ὡς καὶ ἡ 65 Γέροντα Σαρακηνὸν γραμματα μὴ μαθαινε) τὴν πρώτην γένεσιν τῆς ἡμετέρας συλλογῆς ἀναφέρει εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς 11ης ἑκατονταετηρίδος, εὑρίσκει ὁ συγγραφεὺς τὸ γυρεύω ἐπὶ τῇ παλαιοτέρᾳ του σημασίᾳ τοῦ γυρίζω, περιφέρομαι. — Τὴν 42αν Πρὶν πνιγῇς, δὸς τὸν ναῦλον, εὐλόγως ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ ἁρμόζουσαν καὶ εἰς τὸ στομα τῶν πολλακις βαρύτατα φορολογουμένων ὑπηκόων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου. — Ἡ 43η Ὅσοι σκύλοι κούντουροι, ὅλοι ἡμέτεροι γαμβροί, κρύπτει ὁμοίαν εἰρωνείαν.— Τῆς 44ης Ἔγινετ' ὁ ἐνάγων ἐναγόμενος, δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξον τὸ ἐνάγω, διότι καὶ σήμερον λέγομεν ἐναζω, ἤναζα (ὡς συναζω, ἐσύναζα). — Ἡ 47η καὶ 48η ἔχουσιν οὕτως: Πρὶν ποταμοῦ τὰ ροῦχά σου σήκωσον!—Ποντικοῦ βουλὰς κόψει κάτα.

— Ἡ 49η Εἰς τοῦ ἄλλου τὸ γυβέντισμα ἐξέβη τοῦ ἄλλου τὸ ἄλογον, εἶνε δυσνόητος. Ἂν γυβέντισμα σημ. κρέμασμα, μήπως τότε πρέπει ν' ἀναγνώσωμεν τὸ εὔλογον=ἡ εὐλογία, ὁ γάμος; ἐξήρχετό τινος ἡ γαμήλιος συνοδία, ὅταν ἕνας ἄλλος ὡδηγεῖτο εἰς τὴν κρεμάλαν;). — Ἡ 50ὴ Ἀπὸ κλέπτου κλέψον καὶ κρῖμα οὐκ ἔχεις (παρὰ Σάθᾳ: κλέψον ἐκ κλέπτου καὶ πάντως κρίμα οὐκ ἔχεις) εἶχε φαίνεται κατὰ Κρούσιον ἀρχικῶς οὕτως ἐν μέτρῳ: Κλέψον ἐκ κλέπτου καὶ πάντως ἁμαρτίαν οὐκ ἔξε ς κτλ. — Ἡ 51η Ἐκεῖ ὅπου ἐμείναμεν ὀψὲ καὶ ὁ Ἰωάννης κι' ὅλοι ἐχόρευον (15σύλλαβος) εἶνε ἀγνώστου ἐννοίας· ἴσως λείπει ὁ συμπληρῶν δεύτερος στίχος. — Πρὸς τὴν 52αν Ἄλλος εὗρε τὸ λουτρὸν σάβουρον (=ἄδειον) καὶ οὐχ ε'χε ποῦ καθίσαι, πκραβάλλει ὁ συγγραφεὺς ἐκ τῶν ἀνεκδότων τοῦ Ἱεροκλέους: Σχολαστικὸς κατὰ πρώτην ἄνοιξιν τοῦ βαλκανείου εἰσελθὼν καὶ μηδ' ἕνα εὑρὼν ἔσω, λέγει πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ· «ἐξ ὧν βλέπω, μὴ οὐ λούει τὸ βαλκανεῖον;» — Αἱ ἀκόλουθοι 53—57 εἶνε εὐνόητοι καὶ χαρίεσσαι· ἐὰν σοι ἔλθῃ ἐν κελεύ, ἐκδέχου καὶ ἐν ἄλλο (πρβλ, ἕνα κακὸ δὲν ἔρχεται μόνο του) — ἕως τὸ τρίτον καὶ ἡ ἀλήθεια (σήμερον ἐπιφωνεῖται εἰς παιγνίδια: κάθε τρίτη καὶ καλή! πρὸς πίστωσιν ἀμφισβητουμένου καὶ ἐπαναληφθέντος ρήματος(. — Οἱ δυὸ τὸν ἕνα πείθουν τον κ' οἱ τρεῖς καταπονοῦν τον (ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ τριπλῆ συμμαχία δὲν ἐξασφαλίζει τὴν εἰρήνην)— σιγηροῦ στόματος Θεὸς ἐκδικητής — σιγηροῦ ποταμοῦ τὰ βαθη γύρευε. — Ἡ 58η Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ, εἶνε ὅλως διόλου σκοτεινή. — Πρὸς τὴν 60ὴν Ὧδε μένω καὶ ἄλλοῦ φουρνίζω, παραβάλλει ὁ συγγραφεὺς τὴν νεοελληνικήν, ἀλλοῦ χτυπάει τὸ νερὸ κι' ἀλλοῦ βροντάει ὁ μῦλος. — Ἡ 61η μνημονεύει τὸν Ἡρακλέα: Πρὸς δυο οὐδ' ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖνος· ὁ συγγραφεὺς παραβάλλει τὴν νεοελληνικήν, ἀλλοὶ στὸν ἀντρειωμένο, σὰν τὸν πιάσουν δυὸ σπασμένοι. — Τὴν 62αν Κλέπτης κλέπτην φουσκωτὰ λουκάνικα πωλεῖ καμπανοῦ καὶ ὅσα θέλεις, θεωρεῖ ὁ Κρούσιος μετὰ πολλῆς πιθανότητος ὡς συγκειμένην ἐκ προλόγου καὶ ἐξ ἐπιλόγου, ὅστις πάλιν σύγκειται ἐκ τῆς παρακελεύσεως τοῦ ἀγοραστοῦ «καμπανοῦ!» (=ζύγιασε) καὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ πωλητοῦ «καὶ ὅσα (=πόσα) θέλεις;» Τοιαύτη εἶνε καὶ ἡ ἀρχαία ῥῆσις κατὰ Κρούσιον: Χαίροις, Ὑψιπύλη, φίλη! — Τοὺς ἐμοὺς κορύμβους πλέκω! πρὸς ἣν ἀντιστοιχεῖ πληρέσταται καὶ ἡ ἰδική μας: Καλὴ μέρα, Γιάννη! — Κουκκιὰ σπέρνω! Ὁ συγγραφεὺς εὑρίσκει τὸν τύπον καμπανοῦ παράξενον, διότι μόνον τὸ καμπανίζω ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Δοκαγγίου. — Αἱ ἀκόλουθοι μέχρι τῆς 70ῆς ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: ἔπιεν ὁ πτωχὸς κρασίτζιν κ' ἐλησμόνησε τὸ χρέος (του).—Ἡ γραιὰ τὸ μεσοχείμωνον τετράγγουρον ἐζήτει—ὁ κακὸς εἰς τὸ ψωμίν σου μοῖρα οὐκ ἔχει— ὁ ἐλεῶν ἀσκίν, χάνει φλακίν— πρωφωνοῦμαί σοι, πτωχέ· τὸ σακκίν σου πώλησον καὶ τὴν ἑορτήν σου διαβίβασον (πρβλ. τὸ ἡμέτερον: ἡ φτώχια θέλει καλοπέρασι) — εἴ τι ἐμβαίνουν (—ει) τὸν παπᾶν, ἐμβαίνει καὶ τὸν διάκονον (ἑρμηνευτέον μᾶλλον: ὁ ἕνας βοηθάει τὸν ἄλλον· πρβλ. τὸ ἡμέτερον: κόρακας κοράκου μάτια δὲν βγάζει)— ὅσα κοιμᾶται ὁ λαγώς, δρόμειν το θέλει.

Τοιαύτη εἶνε ἡ ἐργασία τοῦ κ. Κ., ἧς τὴν χάριν καὶ κριτικὴν δεινότητα δὲν ἦτο δυνατὸν ἐν τῇ παρούσῃ ἀναλύσει νὰ καταδείξω ἐναργῶς, μᾶλλον δὲ προσεπάθησα νὰ καταστήσω καταληπτὸν τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν καθόλου σκοπόν. Τὰς ἀρετάς ἐκείνας θὰ γνωρίσῃ καὶ θὰ καρπωθῇ τις ἐξ αὐτῶν, ὅστις αὐτὸ τὸ πόνημα τοῦ συγγραφέως καταστήσῃ ἰδίας μελέτης ἀντικείμενον, ὅπερ διὰ πολλοὺς ἐκ τῶν νεωτέρων φιλολογοῦντας, καὶ μὴ πρὸς τὰ μεσαιωνικὰ πάτρια ψυχρῶς διακειμένους, ἐκ ψυχῆς εὔχομαι. —σ—

ΤΟ ΕΡΥΘΡΟΝ ΑΝΘΥΛΛΙΟΝ

(Διήγημα ρωσσικὸν τοῦ Βουεμόλοδ Γαρσίν)

—

— Ἐν ὀνόματι τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, τοῦ τσάρου Πέτρου τοῦ Πρώτου, εἰδοποιῶ τὴν ἐποπτείαν τοῦ οἴκου τούτου τῶν τρελλῶν!

Αἱ λέξεις αὗται ἐλέχθησαν δι' ἠχηρᾶς καὶ κωδωνιζούσης φωνῆς. Ὁ γραμματεὺς τοῦ φρενοκομείου, ἐγγράφων τὸν φωνάζοντα ἀσθενῆ εἰς τὸ μεγάλον βιβλίον τοῦ φρενοκομείου, ὅπερ κατέκειτο ἐπὶ μεγάλης ἐπίσης τραπέζης, ἐὰν ἠδύνατο νὰ κρατῇ τὸ μειδίαμα. Ἀλλὰ οἱ δύο νέοι, οἱ συνοδεύοντες τὸν ἀσθενῆ, δὲν ἐγέλων, οὔτοι μόλις ἐκρατοῦντο εἰς τοὺς πόδας των μετὰ δύο ἡμερονυκτίων ἐντελῆ ἀγρυπνίαν, προσέχοντες τὸν παράφρονα, ὃν πρὸ μικροῦ μετέφερον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Εἰς τὸν προτελευταῖον σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὁ ἀσθενὴς κατελήφθη ὑπὸ μανίας, κατεξέσχισε τὰ ἐνδύματά του, καὶ ἀνησύχει· ὁ ὁδηγὸς τοῦ σιδηροδρόμου, ἔφτρε τὸν σωφρονιστικὸ μανδύαν καὶ κλείσας τὸν χωροφύλακα κατώθωσε τῇ βοηθείᾳ τούτου νὰ φορέσωσιν αὐτὸν εἰς τὸν ἀσθενῆ. Οὕτω δεσμευμένον σχεδὸν τὸν μετέφερον εἰς τὴν πόλιν, καὶ οὕτω: ἔχοντα τὸν ἀφῆκαν εἰς τὸ θεοπεπτήριον.

Ὁ ἀσθενὴς ἦτο φοβερὸς τὴν θέαν. Μέσῳ τῶν καταξεσχισμένων ἐνδυμάτων του, σχισθέντων κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραφορᾶς, καὶ τῶν δεσμευμένων ὑπὸ τοῦ σωφρονηστικοῦ μανδύου χειρῶν του, μὲ τοὺς μακροὺς ἰμάντας, ἐφαίνετο τὸ ὑψηλὸ ἀνάστημά του. Μεγάλαι χειρίδες συνεκράτουν τὰς χεῖρας του ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ προσεδένοντο ὀπίσθεν. Οἱ φλογισμένοι, καὶ ὑπερμέτρως ἀνοικτοὶ ὀφθαλμοί του, (εἶχε δέκα ἡμέρας νὰ κοιμηθῇ), κατείχοντο ὑπ' ἀκαταλήπτου καιούσης τινος λάμψεως, ἐνῷ νευρικὸς σπασμὸς ἐκίνει τὰ κάτω χείλη του, ἡ ἄτακτος καὶ μακρὰ κόμη του ἐκάλυπτεν ἄτακτως τὸ μέτωπόν του. Μὲ ταχὺ δὲ καὶ βαρὺ βῆμα, ἐβάδιζεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ γραφείου, περιέγως παρατηρῶν τὰ παλαιὰ ἐρμάρια μὲ τὰ χαρτία, καὶ τὰ ἀνάκλιντρα, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν προσηγένιζε τοὺς συνοδεύοντα του.

— Γνωρίζω, γνωρίζω κάλλιστα. Ἤμουν πρὸ δύο ἐτῶν ἐδῶ μαζύ σας. Ἐπεσκέφθημεν τότε τὸ κατάστημα τοῦτο. Τὰ γνωρίζω ὅλα καὶ θὰ σᾶς εἶνε δύσκολον πολὺ νὰ μὲ ἀπατήσητε, εἶπεν ὁ ἀσθενὴς καὶ ἔστρεψε πρὸς τὴν θύραν. Ὁ φύλαξ τὴν ἔκλεισε καὶ ἔστη πρὸ αὐτοῦ. Οὗτος, μετὰ μεγίστης ταχύτητος, ἐξῆλθε τοῦ γραφείου καὶ σχεδὸν τρέχων, διηυθύνθη δεξιᾷ εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν ἐκ ψυχικῶν νοσημάτων πασχόντων. Οἱ σύνοδοί του μόλις ἐπρόφθασαν νὰ τρέξωσι κατόπιν του.

— Σήμανε, εἶπεν εἰς τὸν θυρωρὸν, διότι δὲν μπορῶ νὰ σημάνω, μοῦ ἔχετε δεμένα τὰ χέρια.

Ὁ θυρωρὸς ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ οὗτος μετὰ τῶν συνοδῶν του εἰσῆλθον εἰς τὸ θεραπευτήριον.

Τὸ θεραπευτήριον τοῦτο, ἦτο μεγάλον λιθόκτιστον παλαιὸν οἰκοδόμημα. Δύο μεγάλαι αἴθουσαι, ἡ μία χρησιμεύουσα ὡς

ἐστιατόριον καὶ ἄλλη ὡς γενικὸν ἐντευκτήριον τῶν ἡσύχων ἀσθενῶν, ἀπετέλουν τὸ κύριον οἰκοδόμημα· αἱ αἴθουσαι αὗται εἶχον εὐρύτατον διάδρομον μὲ ὑαλόφρακτον δύσαν ἐξεργομένην πρὸς κῆπον, πλήρη ἀνθέων, καὶ εἰς τὸ ἕτερον διαμέρισμα τῶν ἰδιαιτέρων θαλάμων, ἔνθα διέμενον οἱ ἀσθενεῖς, οἱ κατέχοντες τὸ τελευταῖον διαμέρισμα τοῦτο, ὑπῆρχον δύο σκετινὰ δωμάτια, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἕν ἦτο ἐστρωμένον μὲ μάλλινα περιβλήματα, τὸ δὲ ἕτερον μὲ σανίδας, εἰς τοῦτο ὑπῆρχον καὶ μεγάλοι λουτῆρες. Τὸ ἄνω πάτωμα τοῦ ἱδρύματος τὸ κατεῖχον αἱ γυναῖκες. Ἐκ τοῦ διαμερίσματος τούτου ἀσυνήθης θόρυβος ἐξήρχετο. Τὸ νοσοκομεῖον ἓν ἦτο εὐρύ· εἶχεν οἰκοδομηθῇ διὰ ὀγδοήκοντα ἄτομα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο τὸ μόνον τοῦ εἴδους του εἰς τρία περίπου κυβερνεῖα, οἱ ἀσθενεῖς ἀνήρχοντο εἰς τριακοσίους. Εἰς τὰ μικρά του δωμάτια ὑπῆρχον τέσσαρες καὶ πέντε ἐνίοτε κλίνες. Τὸν χειμῶνα δὲ, ὅταν δὲν ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ἀσθενεῖς νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὸν κῆπον, καὶ τὰ παράθυρα περιεφράσσοντο διὸ σιδηρῶν κιγκλίδων, ἐν τῷ θεραπευυηρίῳ ἦτο μεγίστη ἡ πλῆξις, καὶ πνιγηρὰ ἡ ἀτμόσφαιρα.

Τὸν νεοεισαχθέντα ἀσθενῆ μετέπεσον ἐν τῷ δωματίῳ, ἔνθα ὑπῆρχον οἱ λουτῆρες. Καὶ εἰς ὑγιὰ ἄνθρωπον ὁ θάλαμος οὗτος ἐνεποίει ὀδυνηρὰν ἐν-ύπνωσιν, ἀλλὰ εἰς πάσχοντα ἡ θέα αὐτοῦ ἐνεποίησε πολὺ ὀδυνηρότερον ἐντύπωσιν. Τὸ δωμάτιον τοῦτο μενάλον, μὲ θόλους καὶ πλακόστρωτον, ἐφωτίζετο μόνον ἐξ ἑνὸς ἐν τῇ γωνίᾳ εὑρισκομένου παραθύρου· οἱ τοῖχοι καὶ οἱ θόλοι ἦσαν κεχρωσωμένοι μὲ βαθὺ ἐλαιόχρωμα, εἰς δὲ τὸ μελανὸν καὶ βορβορώδες πάτωμα, ὑπῆρχον δύο μασμάρνοι λουτῆρες, ὡς δύο ἡμιπεπληρωμένοι σαρκοφάγοι. Μέγα, μετάλλινον πύραυνον, μετὰ κυλινδρικοῦ λέβητος διὰ τὴν θέρμανσιν τοῦ ὕδατος, καὶ πλῆθος ὑδροθεραπευτικὸν σύστημα ὑπῆρχεν ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ παραθύρου· ὅλα ταῦτα ἐν τῷ σκότει ἐδίδον ἀσυνήθη, πένθιμον καὶ φαντασιώδη διὰ τεταραγμένην κεφαλὴν χαρακτῆρα, καὶ αὐτὸς ὁ φύλαξ ἀκέμη τοῦ λουτρῶνος, παχὺς καὶ αἰωνίως σιωπηλὸς χωρικὸς, μὲ τὴν κατηφῆ φυσιογνωμίαν του ἐπηύξανε τὴν πενθιμον ἐντύπωσιν τοῦ διαμερίσματος τούτου.

Ὅταν ἔφερον τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸν τρομερὸν τοῦτον θάλαμον, ἵνα λούσωσιν αὐτὸν καὶ συμφώνως τῷ θεραπευτικῷ συστήματι τοῦ διευθυντοῦ τοῦ νοσοκομείου, τῷ θέσωσι κάτωθεν τῆς κεφαλῆς ἐκδόριον, οὗτος κατελήφθη ὑπὸ τρόμου καὶ μανίας. Σκέψεις παράδοξοι, ἡ μία χείρων τῆς ἄλλης, ἐπλησσον τὴν κεφαλήν του Τί εἶνε τοῦτο; ἐτκέπτετο. Ἰσως ἐξέτασις; μυστηριῶδες ὄργανον καταδίκης, ὅπου εἶ ἐχθροί του τὸν μετέφερον ν' ἀποθάνῃ; ἴσως αὐτὸς ὁ ἴδιος ἄδης. Τέλος τῷ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι τοῦτο εἶνε δοκιμασία τις, ὁ ἀσθενὴς ἐσκέπτετο μόνον. Τὸν ἔλυσαν τῶν δεσμωτήρων, του καίτοι εὑρίσκετο εἰσέτι ἐν μανιώδει καταστάσει. Ἰσχυροποιούμενος οὗτος ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς νόσου, εὐκόλως ἐξετινάχθη τῶν χειρῶν τῶν φυλάκων του καὶ μὲ τόσην σθένειαν, ὥστε κατέπεσαν δύο ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πατώματος· τέλοι, τέσσαρες ἐκ τούτων ἁρπάσαντες αὐτὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, τὸν ἔθεσαν ἐντὸς λουτῆρος ἐν χλιαροῦ ὕδατος. Τὸ ὕδωρ ἐφάνη αὐτῷ ζέον, καὶ ἐν τῇ τεταραγμένῃ κεφαλῇ του διῆλθεν ἡ σκέψις τῆς βασάνου διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου. Διὸ, ἀναταράττων τὸ ὕδωρ καὶ κινῶν ὅσον ἠ ὑνατο τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, οὓς ἐκράτουν σφιγκτὰ οἱ φύλακες, ὠλόλυζε καὶ ἐκραύγαζεν, ἡ δὲ φωνὴ του ἦτο τόσον βραγχνὴ, ὥστε ἠδυνατό τις νὰ διακρίνῃ καθαρῶς τί ἔλεγεν. Εἰς τὰς κραυγὰς του ὑπῆρχον δεήσεις καὶ κατάραι ὁμοῦ. Ἐκραύγαζεν, ὅτον τῷ ἐπέτρεπον οἱ δυνάμεις του, καὶ τέλος, ἡσύχως, μὲ θερμὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐψιθύριζε:

— Ἅγιε καὶ μεγαλοδύναμε Γεώργιε! Εἰς τὰς χεῖρας σου παραδίδω τὸ σῶμα μου. Τὸ δὲ πνεῦμα ὄχι, ὦ, ὄχι τὸ πνεῦμα μου!

Οἱ φύλακες ἐκράτουν αὐτὸν, ἂν καὶ εἶχε καθησυχάσει πλέον. Τὸ θερμὸν ὕδωρ καὶ ἡ κύστις μὲ τὸν πάγον, ἦν εἶχον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἐπέφερον τὸ ἀποτέλεσμα των. Ἀλλὰ ὅταν, σχεδὸν ἀναίσθητον, τὸν ἐξήγαγον ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ τὸν ἐκάθησαν ἐπί τινος καθίσματος, ὅπως τῷ θέσωσι τὸ ἐκδόριον, αἱ ἀπομείναισαι δυνάμεις του ἐξηγέρθησαν καὶ αἱ παράφοροι σκέψεις τῷ ἐπανῆλθον ἐκ νέου.

— Διατί; διατί μὲ τυραννεῖτε; ἐφώναζεν. Ἐγὼ δὲν ἠθέλησα ποτὲ οὐδενὸς τὸ κακόν. Διατί μὲ φονεύουν λοιπόν; Ὦ! θεέ μου, ὦ, σεῖς, οἱ τυραννηθέντες πρὸ ἐμοῦ! σᾶς παρακαλῶ, μεσιτεύσατε...

Ἡ καυστικὴ ἐν τούτοις ἐπαφὴ ἐπὶ τοῦ δέματος, δὲν ἐπέφερεν ἀποτέλεσμα. Ἡ νοσοκόμος δὲν ἐγ ώριζε τί νὰ κάμῃ. Δὲν κάμεις τίποτε, εἶπεν ὁ ἐνεργῶν τὰς τοιούτου εἴδους ἐγχειρήσεις ιατρὸς. Πρέπει νὰ τὸ κόψωμεν.

Αὐταὶ αἱ ἀπλούστατα λέξεις ἐπέφερον τρόμον εἰς τὸν ἀσθενῆ. Νὰ κόψουν;... τί νὰ κόψουν!... Ποῦν νὰ κόψουν; Ἐμέ! ἐσκέφθη οὗτος, καὶ ἐντρομος ἕως θανάτου, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὁ σεραπιώτης ἔλαβεν ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα τὸ προσωπομάκτρον, καὶ ἰσχυρῶς προσηρίβων ἐπὶ τῆς ράχεως, ἀπέκοψε καὶ τὸ ἐκβέρμιν καὶ τὸ δέρμα καὶ ἄφῆκε μόνον ἐρυθρὰν ἐκδορὰν. Ὁ πόνος ἀπὸ τῆς ἐγχειρήσεως, ἀνυπέφορος καὶ δι' ἄνθρωπον ἥσυχον καὶ ὑγιᾶ, ἐφάνη εἰς τὸν ἀσθενῆ, ὅτι ἦτο ὁ ὕψιστος πόνος τοῦ θανάτου Ἠγέρθη ὡς παράφορος, διεσκόρτισε τοὺς φύλακας καὶ ἀποκαμὼν κατέπεσεν ἐπὶ τῶν πλακῶν. Ἐσκέφθη, ὅτι ὦ ἀπέκοπτον τὴν κεφαλήν. Ἠθέλησε νὰ κραυγάσῃ καὶ δὲν ἠδύνατο. Οἱ φύλακες τὸν ἔθεσαν ἐπὶ αἰώρας ἥτις τῷ ἔφερε βαθὺν καὶ μακρὸν ὕπνον. Μετ' ὀλίγον ἀφυπνίσθη· τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς λυχνίας τοῦ θαλάμου ἐφώτιζε μένον, ὀλίγον δὲ μακρὰν αὐτοῦ ἠπλοῦτο ρέγχων ὁ νυκτοφύλαξ νοσοκόμος.

— Ποῦ εἶμαι; τί ἔχω; τῷ ἐπέλθεν ἀμέσως ἐν τῇ κεφαλῇ. Καὶ αἴφνης, ὡς ἀσυνήθεις ἐκλάμψεις ὑγιοῦς φρενολογικῆς καταστάσεως, παρεστάθη αὐτῷ ὁ τελευταῖος μῆν τῆς ζωῆς του, καὶ ἐνόησεν ὅτι εἶναι ἀσθενὴς καὶ ἐκ τίνος ἀσθενείας. Σειρὰ ἀσαφῶν σκέψεων, διευκρινιζομένων βαθμηδὸν, τῷ ὑπενθύμισεν ὅλα.

— Ἀλλὰ ἐτελείωσαν ὅλα πλέον, δόξα τῷ θεῷ, ἐτελείωσαν πλέον! ἐψιθύρισε κα ἐκοιμήθη ἐκ νέου.

Τὸ ἀπέναντι τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς ἠνεωγμένον παράθυρον μὲ τὰς τιδηράς ῥάβδους, ἔβλεπε πρὸς μικρὸν κηπίσκον, κείμενον μεταξὺ δύο τοίχων καὶ ἑνὸς λιθίνου περιτειχίσματος. Εἰς τὸν κῆπον τοῦτον οὐδεὶς οὐδέποτε μετέβαινε, καὶ οὗτως εἶχε λάβει ἀγρίαν τινα ὄψιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους, ὅτε οἱ κλάδοι αὐξανουσιν... Ὄπισθεν τῶν κλάδων, καὶ ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ παραθύρου, ἐμπύριζεν ὑψηλὸς λίθινος θριγκός· αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν δένδρων ἐφαίνοντο ὄπισθεν τοῦ θριγκοῦ τούτου. Δεξιόθεν ἐρχίνετο τὸ λευκὸν εἰκοδόμημα τῆς μιᾶς πτέρυγος τοῦ θεραπευτηρίου μὲ τὰ φέγγοντα παράθυρα, περιπεφραγμένα διὰ σιδηρῶν ῥάβδων. Ἀριστερόθεν, διεκρίνετο λευκὸς, λάμπων ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὁ τοῖχος τοῦ νεκροτομείου. Τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὁ εισοῦον μετὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ παραθύρου ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἐκώτιζε μέσος τῆς στενωνῆς καὶ μετ' αὐτὴν τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τοῦ ἀσθενοῦς μὲ τοὺς κλειστοὺς ὀφθαλμούς· ἐπὶ τοῦ προσώπου τούτου ἤδη οὐδὲν ἐδεικνύετο σημεῖον παραφροσύνης. Ὁ ἀσθενὴς κατείχετο ὑπὸ βαθέος ὕπνου ἐξηντλημένου ἀνθρώπου, ἄνευ ὀνείρων, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς παραχῆς καὶ σχεδὸν ἄνευ ἀναπνοῆς. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἀφυπνίσθη ἐκ νέου μὲ πλήρη τὴν μνήμην του, ὡς νὰ εἶχεν ἐντελῶς θεραπευθῇ πλέον τῆς ἀπαισίας νόσου.

* * *

— Πῶς εἶσθε; ἠρώτησεν αὐτὸν, τὴν πρωΐαν ὁ ἰατρός.

Ὁ ἀσθενὴς, μόλις ἐξυπνήσας, εὑρίσκετο εἰσέτι ἡμιγυμνος.

— Κάλλιστα! ἀπεκρίθη, πηδῶν καὶ φορῶν τὰς ἐμβάδας του. Μόνον ἐδῶ αἰσθάνομαι πόνον, καὶ ἔδειξε τὴν ἐπελθοῦσαν ἐκδορὰν. Δὲν δύναμαι νὰ στρέψω τὴν ράχιν μου, χωρὶς νὰ μοῦ πονέσῃ ὑπερβολικά. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε. Ὅλα πάγουν καλά, ὅταν τις ἐνθυμῆται, ἐγὼ δὲ ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα.

— Γνωρίζετε, ποῦ εὑρίσκεσθε; ἠ ώτησεν ὁ ἰατρός.

— Βεβαίως, δόκτωρ! εἶμαι εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ὅταν δὲ ἐννοῇ τις ποῦ εὑρίσκεται, τοῦτο σημαίνει, ὅτι εἶναι καλλίτερα.

Ὁ δόκτωρ προσέβλεψεν αὐτὸν ἀτενῶς. Τὸ ὠχαΐον, ψυχρὸν ποδσωπόν του ἐκαλύπτετο ὑπὸ μεγάλου ξανθοῦ γενείου, τὰ δὲ ἤρεμα γαλανὰ ὄμματα, παρατηροῦντα μέσῳ τῶν χρυσοδέτων διόπτρων, ἦσαν ἀκίνητα καὶ ἀταστικά.

— Τί μὲ παρατηρεῖτε ἔτσι; Σεῖς δὲν δύνασθε ν' ἀναγνώσητε, ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ μου ὑφίσταται νοσος. Ἐγὼ ὅμως ἀναγινώσκω τὰς σκέψεις εἰς τὴν ἰδικήν σας. Ἀλλά, εἰπέτε μου, διατί κάμετε τόσον κακὸν εἰς τὸν κόσμον; Διατί συνηθροίσατε αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν δυστυχῶν καὶ τὸν κρατεῖτε ἐδῶ κεκλεισμένον; Δι' ἐμὲ εἶνε ὅλα ἀδιάφορα· ἐννοῶ τὰ πάντα καὶ ἡσυχάζω· ἀλλ' αὐτοί; Διατί ὅλη αὐτὴ ἡ τυραννία; Εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς ὃν ἐνεφυτεύθη, ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ του ὑπάρχει μεγάλη τις ἰδέα, γενικὴ ἰδέα, εἶνε ἀδιάφορον ὅπου καὶ ἂν ζῇ καὶ ὅ,τι ἂν αἰσθάνεται. Ἢ καὶ νὰ ζῇ ἢ νὰ θνήσκῃ τοῦτο τὴν παραμικρὰν σημασίαν δὲν ἔχει δι' αὐτόν. Δὲν εἶνε ἀλήθεια;

— Ἴσως, ἀπεκρίθη ὁ δόκτωρ καθήσας ἐπὶ καθίσματος ἐν τῇ γωνίᾳ, ἵνα βλέπῃ τὸν ἀσθενῆ, ὅστις ταχέως βαθίζων, μετέβαινε ἀπὸ γωνίας εἰς γωνίαν, σύρων τὰς μεγάλας ἐμβάδας του.

— Καὶ εἰς ἐμὲ ὑπάρχει ἡ ἰδέα αὐτή, ἐβόησεν ὁ ἀσθενής. Ὅταν δὲ ἀνεκάλυψα αὐτήν, ἠσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου ἀναγεννώμενον. Αἱ αἰσθήσεις μου ἐγένοντο ὀξεῖαι, καὶ ὁ νοῦς μου ἐλειτούργει ὅπως οὐδέποτε· ὅ,τι ἄλλοτε ἔβλεπον χανόμενον εἰς τὸν μακρὸν δρόμον συλλογισμῶν καὶ εἰκασιῶν, τώρα τὸ ἐννοῶ ἀμέσως. Ἀποτυγχάνω φυσικῶς εἰς ὅ,τι κατοργάζεται ἡ σιλοσοφία. Ζῶ μεμονωμένος με τὴν μεγάλην ἰδέαν, ὅτι ἡ δημιουργία καὶ ὁ χρόνος εἶνε ἡ κυρία ὑποστατις τῆς φαντασίας. Ἐγὼ δὲ ζῶ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ζῶ ἄνευ δημιουργίας, πανταχοῦ καὶ οὐδαμοῦ, ὅπως θέλετε. Καὶ ὁ τοῦτο μοῦ εἶνε τὸ ἴδιον, ἂν με κρατήσητε ἐδῶ ἢ ἂν θὰ μὲ ἀφήσητε ἐλεύθερον. Ἐπιστης μοῦ εἶνε ἀδιάφορον ἂν εἶμαι δεσμευμένος ἢ ἐλεύθερος. Παρετήρησα δὲ, ὅτι ὑπάρχουτι μερικοὶ ἀκάμη ὅμοιοί μου ἐνταῦθα. Ἀλλὰ διὰ τοὺς ἄλλους ἡ ἐνταῦθα διαμονὴ εἶνε φρικώδης. Διατί δὲν ἀρίνετε ἐλευθέρους αὐτούς;

— Εἴπατε, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρὸς, ὅτι ζῆτε ἐκτὸς τοῦ χρόνου καὶ τῆς δημιουργίας. Ἀλλ' ὅμως, δὲν δυνασθε νὰ μὴ συμφωνήσητε, ὅτι ἡμεῖς τώρα εὑρισκόμεθα εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον καὶ ὅτι — ὁ δόκτωρ ἐξήνεγκε τὸ ὡρολόγιον — τὴν στιγμὴν ταύτην εἶνε 11 1)2 τῆς 6 Μαΐου 18.. Τί σκέπτεσθε περὶ αὐτοῦ.

— Τίποτε. Εἰς ἐμὲ εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἂν ὑπῆρχε ἢ δὲν ὑπάρχῃ αὐτὸ, ὅπερ λέγετε. Ὅταν δὲ σκέπτωμαι οὕτως, δὲν σημαίνει ὅτι ζῶ παντοῦ καὶ πάντοτε;

Ὁ Δόκτωρ ἐμειδίασεν.

— Φωτεινὰ σημεῖα λογικῆς, εἶπεν, ἐπέρχονται. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχετε δίκαιον, εἶπεν ὁ δόκτωρ, χαίρετε. Δὲν θέλετε σιγάρον;

— Σᾶς εὐχαριστῶ. Ἐνταμάτησεν, ἔλαβε τὸ σιγάρον καὶ νευρικῶς ἔδηξε τὸ ἄκρον αὐτοῦ. Τί προσπαθεῖ νὰ σκεφθῇ, εἶπεν οὗτος. Αὐτὸς ὁ κόσμος εἶνε εἰς μικρόκοσμος, ὅμοιος τὸ σιγάρον. Εἰς τὸ ἓν ἄκρον αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ πῦρ, εἰς τὸ ἕτερον ἡ ἡδονή... Τοιαύτη ἰσορροπία εἶνε καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ὅση ὑφίσταται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἀντιθέτων ἀρχῶν. Χαίρετε δόκτωρ.

Ὁ δόκτωρ μετέβη ἀλλαχοῦ. Μέγας ἀριθμὸς ἀσθενῶν ἀνέμενεν αὐτόν. Πάντες ἐξήγαγον τοὺς σκούφους των. Οὐδεμία ἀρχὴ δὲν ἐρελκυει τόσον σεβασμὸν ἐπὶ τῶν ὑφ' σταμένων της, ὅσην ὁ ψυχίατρος ἐκ τῶν ἀσθενῶν του.

Ὁ ἀσθενὴς ἔμεινε μόνος, ἐξακολουθῶν νὰ περιπατῇ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν τοῦ θαλάμου. Τῷ ἔφερον τὸ τεῖον, τὸ ἔπιε καὶ ἔφαγε τὸ τεμάχιον λευκοῦ ἄρτου. Κατόπιν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου καὶ ἐπὶ ὥρας δὲν ἔπαυσε βαδίζων ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ οἰκοδομήματος. Ἡ ἡμέρα ἦτο βροχερὰ, καὶ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς δὲν ἐπετράπη ἡ ἔξοδος εἰς τὸν κῆπον. Ὅτε ὁ φλεβοτόμος ἐζήτησε τὸν νέον ἀσθενῆ, ὁ φύλαξ τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸν διάδρομον, ὅπου ἵστατο ἐκεῖ καὶ παρετήρει ἐκ τῶν ὑελομάτων τοῦ θερμοκηπίου. Ἡ προσοχή του εἶχε προσηλωθῆ ἐπί τινος ἀσυνήθους ἐρυθροῦ ἀνθυλλίου,

— Ἔλᾶτε, παρακαλῶ, νὰ σᾶς ζυγίσω, εἶπεν ὁ φλεβοτόμος, ἐγγίζων αὐτὸν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ὅτε ὅμως οὗτος ἔστρεψε τὸ πρόσωπον του, μόλις ἐκρατήθη ἐκ τοῦ τρόμου. Τοσον ἀγρίως καὶ ἀντιπαθῶς ἤστραπτον οἱ ὀφθαλμοὶ του. Ἀλλ' ἰδὼν τὸν φλεβοτόμον, ἤλλαξεν ἔκφρασιν προσώπου καὶ ὑποτακτικῶς ἐβάδισεν ὄπισθέν του, ὡσεὶ ἐπιβαρυνόμενος ὑπὸ βαθείας σκέψεως. Διῆλθον ὁμοῦ τὸ σπουδαστήριον τοῦ ἰατροῦ· ὁ ἀσθενὴς μόνος του ἀνῆλθε τὴν πλάστιγγα. Ὁ φλεβοτόμος ἐζύγισεν αὐτὸν, ἤνοιξε βιβλίον, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομά του καὶ πλησιον αὐτοῦ 109 φόντια (βάρος 130 δραμίων). Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐγράφη ὁ ἀριθμὸς 107, καὶ τὴν τρίτην 106.

— Ἂν ἐξακολουθήσῃ οὕτως, εἶπεν ὁ ἰατρὸς, δὲν θὰ ἐπιζήσῃ, καὶ διέταξε νὰ τρέφεται ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερα.

Ἀλλὰ, παρὰ τὴν ἀτυνήθη ὀρεξιν τοῦ ἀσθενοῦς, οὗτος ἀποσκελετοῦτο καθ' ἑκάστην, καὶ ὁ φλεβοτόμος τοῦ φρενοκομείου ἔγραφεν ὀλιγώτερα καθ' ἑκάστην φούντια εἰς τὸ βιβλίον του. Ὁ ἀσθενὴς σχεδὸν δὲν ἐκοιμᾶτο, καὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας διήρχετο ἐν ἀοιαλήπτῳ κινήσει.

(Ἕπεται ὁ τέλος)

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

(Φαεδρὰ ἀφήγησις)

(Συνέχεια)

—

Ὑπῆρχ ν λοιπὸν, μετὰ τοῦ κ. γραμματέως καὶ τῆς κυρίας Διδάκτου, ἀρχαῖοι δεσμοὶ πόθων καὶ σχέσεων;

Θὰ τὸ εἴδωμεν ἀκολούθως.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, ἅμα ὁ ἅγιος οὗτος ἄνθρωπος, ὁ ἄρτι ἀνυψωθεὶς, εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μέντορος, ἐστράφη πρὸς τὴν σύζυγόν του, ὅπως ζητήσῃ τὴν συγκατανευσίν της, ἡ κ. Ματθίλδη, μεθ' ὕφους ὑπομονητικοῦ ἀρνίου, ἀπεκρίθη:

Ἡ θελησίς σου εἶνε καὶ ἐδικήμου θέλησις: ἀφ' οὗ σὺ θυσιάζεσαι, δίκαιον εἶνε καὶ ἐγὼ νὰ θυσιασθῶ.

Ὁ δὲ γραμματεὺς ἀνέκραξε χαιρηλῇ τῇ φωνῇ:

— Ὀπ.ῖος ἄγγελος!

Τόρα δὲ, ἀφ' οὗ περὶ τῆς δημηγύρεως ταύτης ἀρκετὰ ἐλέχθησαν διὰ τὸ συμτέρον τοῦ ἡμετέρου διηγήματος, καλὴν νύκτα εἰς τοὺς προσκεκλημένους!

Ἐνῷ δὲ ἕκαστος πηγαίνει εἰς τὴν δουλειάν του, ἂς σταματήσωμεν ὀλίγον ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἔνθα δὲν ἔμειναν ἤδη ἢ οἱ κύριοι σύζυγοι, βεβυθισμένοι εἰς πολυσήμαντον σιωπήν.

Μὰ, ἐπὶ τέλους — θὰ ἐρωτήσῃ ἀναγνώστης τις — ποῦ κρύπτεται, ἐνῷ ὅλος ὁ Δῆμος ἐνασχολεῖται περὶ αὐτοῦ, ποῦ κρύπτεται ὁ πολλὰς παρέχων τὰς ἐλπίδας υἱὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τῶν γονέων λατρευόμενος οὗτος Γεωργάκης, ὁ μέλλων νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν περίπλουν τοῦ κόσμου;

Θέλετε νὰ τὸν ἰδῆτε; Ἰδοὺ αὐτὸς, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἐπανέρχεται ἐκ πεζῆς ἐκστρατείας, ἣν ἔκαμε μέχρι Βερκουρόγου, ὅπου ἐπεσκέφθη γησαιὸν αὐτοῦ συγγενῆ.

Παρὰ τὴν πιειδικὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας καὶ τῶν τρόπων του, ὁ Γεωργάκης εἶνε ὡραῖος νεανίας, οὐχὶ πολὺ ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, εὐμελέστατος, ἔχων ξανθὴν τὴν κόμην κοραλλινα τὰ χείλη καὶ λεπτοτάτους μικροὺς ὀδόντας, ἀπασαν ἤδη τὴν καλλονὴν τῆς ὑγείας, τῆς δροσερότητος, τῆς ἐνεργείας τῶν δεκεννέα αὐτοῦ ἐτῶν.

Μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ μήτηρ του τὸν ἠσπάσθη τρυφερῶς καὶ ἐθεώρησε καθῆκόν της νὰ τῷ ἀναγγείλῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ συνταξειδιώτου του.

Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ νεανίου μετὰ μετρίου ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ πολίτης ἐκεῖνος ὑπὸ ἔνδυμα ἱερέως, ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος ὑπὸ πολιτικὸν ἔνδυμα, δὲν ἦτο κατάλληλος νὰ ἐμπνεύσῃ συμπάθειαν εἰς νεανίαν εἰλικρινοῦς χαρακτῆρος καὶ εὐθύμου καρδίας.

Ὁ Γεώργιος ὅμως οὐδεμίαν ἐτόλμησε νὰ ποιήσῃ παρατήρησιν εἰς τοὺς γονεῖς του. Ἦτο εὐτυχέστατος διότι ἔβλεπεν ἀρθὲν πᾶν πρόσκομμα ἀπὸ τοῦ ποθητοῦ ταξειδίου. Ὅ,τι δὲ ἡ μήτηρ του ἐκάλει θυσίαν τοῦ ἁγίου ἀνθρώπου, ἦτο δι' αὐτὸν εὐνοϊκὴ περίστασις, ἥτις ἐπετάχυνε τὴν πλήρωσιν τῶν πόθων του.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν οἱ σύζυγοι Πανδόλφη, πρὶν

κατακλιθῶσιν, ἀπεφάσισαν, ὅπως ὁ προσφιλὴς αὐτῶν υἱὸς ἀναχωρήσῃ μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

* * *

Αἱ τρεῖς ἐκεῖναι ἡμέραι κατηναλώθησαν εἰς τὰς προετοιμασίας. Ἡ ἀγαθὴ κυρία Πετρωνίλλη δὲν ἔπαυε σωρεύουσα εἰς τὸν τελειδιωτικὸν σάκκον τοῦ υἱοῦ της χίλια πράγματα, προσευχητάρια, κομβολόγια, ἅγια λείψανα, θαυματουργοὺς εἰκόνας. Ἀπέστειλε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπως τὸ εὐλογήσῃ ὁ δὸν Λουδοβίκος, τὸ ὑποκάμισον, ὅπερ ἔμελλε νὰ φορέσῃ ὁ νέος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως, ὁ δὲ ἀγαθὸς ἱερεὺς ηὐλόγησεν ἐπισήμως, διὰ μὲν τῆς ἁγιαστήρας τὸ ὑποκάμισον, διὰ δὲ τῆς καρδίας τὰς τέσσαρας ὀκάδας σοκολάτας, ἃς ἔλαβεν διὰ τὸν κόπον του.

Ἦταν τότε αἱ ἀρχαὶ τοῦ Φεβρουαρίου, ὁ οὐρανὸς ὅμως ἦτο λαμπρὸς, τὸ δὲ ψῦχος ἐμετριάζετο ὑπὸ ἐαρινοῦ τινος θάλπους.

Ὁ Γεώργιος εἶχεν ἐγερθῆ ἀπὸ τῆς τετάρτης ἤδη τῆς πρωΐας, ὁ δὲ οἶκος Πανδόλφη ἦτο ὅλος εἰς κίνησιν. Περὶ τὴν ὀγδόην, ὁ κ. Θεόδοτος, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ συμβίου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀποθέτων τὰ σκεύη του. Οἱ φίλοι τῆς οἰκογενείας προσῆλθον ἅπαντες, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, παρεκάθησαν εἰς πρόγευμα ἀποχωρήσεως, καὶ εἶτα... ὁ κρότος ἀμάξης, ἰσταμένης πρὸ τῆς θύρας, ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ μεγάλη στιγμὴ ἀφίκετο.

Οἱ Πανδόλφαι, συμπεπλεγμένοι ἐν τρυφερωτάτῳ ἐναγκαλισμῷ, ἀπετέλουν τριῳδίαν κωμῳκοτραγικοῦ μελοδράματος. Ἐκ τῶν δακρύων, ἅτινα ἐχύνοντο, ἐφαίνετο ὡσεὶ ὁ Γεώργιος ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ τῶν Ἰνδιῶν τὴν περιήγησιν.

— Ἐνθυμοῦ νὰ γράψῃς ἀμέσως.

— Αὔριον.

— Μὴ λησμονήσῃς τὴν προσευχὴν ἐκείνην, καὶ τὸ τροπάριον...

— Ἔσω ἥσυχος, μαμμᾶ.

Ἐπνίγοντο πάντες εἰς λυγμούς.

Κάτι τι δὲ, ὅπερ ὡμοίαζε πρὸς γελοιογραφίαν τοῦ λυγμοῦ, ἐξήρχετο ἐξ ἄλλου τινὸς συμπλέγματος, ὅπου ἀπετέλουν ὁ Πατσόφης καὶ γραμματεὺς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος, ἐναγκαλιζόμενος αὐτὸν, συνίστα τὴν Ματθίλδην του.

Ἀφίχθησαν, τέλος, παρὰ τὴν ἔξω θύραν.

Ὁ Θεόδοτος ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ὅπως δώσῃ τέρμα εἰς τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ εἰς τὰ δάκρυα, πηδᾷ πρῶτος εἰς τὴν ἅμαξαν, ἔνθα ὁ Γεώργιος, ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς ἀγκάλης τῆς μητρὸς, δὲν βραδύνει νὰ καθήσῃ παραπλεύρως αὐτοῦ.

— Χαίρετε!

— Χαῖρε!

Ὁ μικρὸς ὅμιλος ἔμεινεν ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ, ἕως οὗ ἡ ἅμαξα ἐξηφανίσθη, εἶτα δὲ οἱ Πανδόλφαι, ἀποχαιρετίσαντες τοὺς φίλους, ἐπανῆλθον μελαγχολικῶς οἴκαδε, ἀκολουθούμενοι μόνον ὑπὸ τοῦ Δὸν Λουδοβίκου, ὅστις δὲν ἔπαυεν ἐπαναλαμβάνων εἰς τὴν κυρίαν:

— Ἔχετε πεποίθησιν εἰς τὸ ὑποκάμισον!

Ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, οἱ περιηγηταί μας ὤφειλον νὰ διατρέξωσιν εἴκοσι περίπου χιλιόμετρα.

Ἡ ἅμαξα ἔτρεχε τοχυτάτη διὰ τῆς ἑλικοειδοῦς ὁδοῦ, τῆς ἀκολουθούσης τὰς πλευρὰς τοῦ ὄρους. Ὁ Πέτρος, ὁ ἁμαξηλάτης, ἐμαστίγωνε γενναίως τὴν φορβάδα, ὁ δὲ Πατσόφης ἔτριβε συνεχῶς τὰς χεῖρας, ἀναπνέων θορυβωδῶς τὸν ἀέρα, ὡς αἰχμάλωτος ἄρτι ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξελθών.

Ἐκ τῶν δύο περιηγητῶν, αὐτὸς ἦτον ἴσως ὁ μᾶλλον εὐχαριστημένος.

Βεβαίως! Οὐδέποτε εἶχεν ἐξέλθει τῆς χώρας, σήμερον δὲ ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπισκεφθῇ, δι' ἐξόδων ἄλλου, τέσσαρας ἢ πέντε μεγάλας πόλεις, ὧν μόνον τὰ ὀνόματα ἐγνώριζεν.

Ὁ Γεώργιος ἐθεώρει τὸν Μέντορά του, ὅστις ἐφαίνετο μεταμορφωθείς. Ἡ ἁγία αὐτοῦ φυσιογνωμία εἶχεν ἀποκτήσει ζωηρότητά τινα. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἐτόλμων ἤδη νὰ ὑψῶνται ἀφόβως. Ὑπῆρχον, ἐν τῷ ἤχῳ τῆς φωνῆς του, ἀσυνήθεις τινὲς βονισμοί, οἵτινες ἀπετέλουν παράδοξον κακοφωνίαν πρὸς τὸν μελιρυτον καὶ ὑποκριτικὸν γαρακτῆρα τοῦ λόγου.

Ὑπὸ τὴν πιεσιν μακαριότητος οὐδέποτε δοκιμασθείσης, τὰ ἀληθῆ ἔνστικτα τοῦ ψευδυλαθοῖς ἐνείνου ἐδηλοῦντο, ἀκουσίως αὐτοῦ, ἐν τῇ ὄψει καὶ ταῖς κινήσεσί του.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος — οἱ ἀναγνῶσται θα τὸ ἐμάντευσαν ἤδη — ἦτο σορὸς σποδοῦ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἀνέβλαζον πάντα τὰ φιλόλαγνα πάθη.

Ὁ Γεώργιος, ὅστις δὲν ἦτο βαθὺς παρατηρητής, ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ συνοδοιπόρου.

Ἡ ἅμαξα, μετὰ δύο περιπου ὥρας ἀφίκετο εἰς τὸν σταθμόν.

Οἱ δύο περιηγηταί, ἀποστέμψαντες τὸν ὁμαξηλάτην, παρέδωσαν τα σκεύη των.

Μετὰ τεσσαράκοντα λεπτὰ μόνον ἠδύναντο ν' ἀναχωρήσωσι.

— Ἀντὶ νὰ καθήσωμεν ἐδῶ — εἶπεν ὁ κ. Πατσόφης, — ὑπάγωμεν νὰ βεβαιοθῶμεν ἐὰν ψεύδηται ἡ ἐπιγραφὴ ἐκείνη, ἥτις ὑπόσχεται ποτήριον καλοῦ οἴνου.

— Καλά.

Ἀμφότεροι διηυθύνθησαν πρὸς ζονοδοχεῖόν τι, παλαιᾶς μὲν κατασκευῆς, ἀλλὰ ἀρτίως υόνον ἐπισκευασθὲν, ὅπερ εὑρίσκετο ὀλίγα μόνον βήματα μακρὰν τοῦ σταθμοῦ.

Δὲν ὑπῆρχον, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄλλαι οἰκίαι, ἐκτὸς καλύβης τινὸς ἐκ σανίδων, ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ὁποίας ἀνεγιγνώσκετο ἡ ἐπιγραφή: Καφεῖον. Εἰς ἀπόστασιν ὅμως δύο χιλιομέτρων ἐφαίνετο, ἐν μέσῳ τῶν δένδρων, ἡ ἄκρα κωδωνοστασίου, προδίδοντος τὴν ὕπαρξιν πόλεως τινος, τῆς βιομηχανικῆς πόλεως Κ... ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄτομα ὁ σταθμός.

Εἰσερχόμενοι εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ ξενοδοχείου, οἱ περιηγηταί μας βλέπουσι προχωρούσας πρὸς αὐτοὺς δύο γυναῖκας.

(ἀκολουθεῖ)

Η ΣΧΟΛΗ
ΤΗΣ ΥΑΣΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

(Ὑπὸ τοῦ κόμητος Λέοντος Τολστόϊ.)

(Συνέχεια)

—

Καίτοι, ὡς εἴπομεν, ἡ μηχανικὴ ἀνάγνωσις καὶ ἡ προοδευτικὴ ἀνάγνωσις πράγματι συνεχέοντο, ἀφήσαμεν, ἐν τούτοις, ταύτας νὰ διακρίνωνται, ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ εἰς ὃν ἑκάστη ἀπέβλεπε. Ἡ πρώτη σκοπεῖ τὴν διδασκαλίαν τῆς ταχείας ἀναγνώσεως τῶν λέξεων, ἡ δὲ δευτέρα τὴν ἐκμάθησιν τῆς φιλολογικῆς γλώσσης.

Πρὸς ἐκμάθησιν τῆς φιλολογικῆς γλώσσης, ἐν μέσον μᾶς παρουσιάζετο ἀφ' ἑαυτοῦ, ἁπλούστατον κατὰ τὸ φαινόμενον, δυσκολώτατον ὅμως πραγματικῶς. Μᾶς ἐφαίνετο, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν φράσεων γραφομένων ὑπὸ τῶν ἰδίων μαθητῶν ἐπὶ τῶν πινάκων, ἔπρεπε νὰ τοῖς δίδωμεν τοὺς μύθους τοῦ Χουδιακὼφ καὶ τοῦ Ἀφανασσίεφ, ἔπειτα κάτι τι πλέον περίπλοκον καὶ ὀλίγον δυσκολώτερον, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, μέχρι τῆς γλώσσης τοῦ Καραμζίνου, τοῦ Πούσκιν καὶ τοῦ κώδικος. Ἀλλ' ὅπως καὶ αἱ πλεῖσται τῶν ἡμετέρων ὑποθέσεων, οὐδ' αὐτὴ ἐπραγματοποιήθη. Ἀπὸ τῆς γλώσσης τῆς γραφομένης παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐπὶ τῶν πινάκων, ἠδυνήθην εὐκόλως νὰ τοὺς φέρω εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν μύθων· ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς φέρω εἰς βαθμὸν ἀνώτερον, ἐστάθη δύσκολον. Ἐδοκιμάσαμεν τὸν Ροβινσὼν, ἀλλ' ἄνευ

ἐπιτυχίας. Τινὲς μαθηταὶ ἔκλαιον ἐκ τῆς λύπης, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοῶσι καὶ διηγῶνται τὸ περιεχόμενον. Ἤρχισα νὰ μεταφράζω τὸν Ροβινσὼν εἰς γλῶσσαν συνηθεστέραν. Ἤρχισαν τότε νὰ πιστεύωσιν οἱ μαθηταί, ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν ἐννοῶσι· συνήρπαζον ὅπως δήποτε τὴν ἔννοιαν· ἐπὶ ἕνα μῆνα ἀνέγνωσαν τὸν Ροβινσὼν, ἀλλὰ μετ' ἀνίας, καὶ ἐν τέλει, σχεδὸν μετ' ἀηδίας.

Μετὰ τὸν Ροβινσὼν, ἐδοκιμάσαμεν τὸν Ποῦσκιν, καὶ ἰδίως τὸν Κ α τ α σ κ ε υ α σ τ ὴ ν τ ῶ ν φ ε ρ έ τ ρ ω ν. Ἀλλ' ἄνευ βοηθείας, ἐτι ὀλιγώτερον κατώρθουν νὰ ἀρηγῶνται τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ τοῦ Ροβινσὼν. Ὁ Κ α τ α σ κ ε υ α σ τ ὴ ς τ ῶ ν φ ε ρ έ τ ρ ω ν τοῖς ἐπροξένει μεῖζονα ἀνίαν. Ἠναγκάσθην ἐπὶ τέλους νὰ ἐγκαταλείψω τὸν Ποῦσκιν, καίτοι κατ' ἀρχὰς ἐνομίζον, ὅτι οἱ μῦθοι του εἰσὶ καταλληλότεροι διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ.

Ἐδοκιμάσα κατόπιν τὸν Κογῶλ: Τὴν ν ύ κ τ α τ ῶ ν Χ ρ ι σ τ ο υ γ έ ν ν ω ν. Ἤρεσε κατ' ἀρχὰς, καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς ἐφήβους· ἀλλ' ἅμα ὡς ἀφῆκα αὐτοὺς μόνους, δὲν ἐνόουν πλέον, καὶ ἡ σπενοχωρία τοὺς κατελάμβανε. Καὶ ὅταν ἀπόμη τοῖς ἀνεγίνωσκον, δὲν ἐζήτουν τὴν συνέχειαν.

Ἐδοκίμασα ἔπισης καὶ τὴν Ἰ λ ι ά δ α τοῦ Γνέδιτς. Ἡ ἀνάγνωσις αὕτη μόνον παράξενόν τινα περιπλοκὴν προὐκάλεσε. Ἐνόμιζον ὅτι τὸ βιβλίον εἶνε γεγραμμένον γαλλιστὶ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἐνόουν τίποτε, ἐνόσω δὲν τοῖς ἐξήγουν τὸ περιεχόμενον διὰ τῆς κοινῆς γλώσσης. Ὁ σκεπτικὸς Σέμκας, μετὰ τῆς ὑγιοῦς αὐτοῦ λογικῆς, εἶχεν ἐκπλαγῆ ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ Φοίβου, κατερχομένου τὸν Ὄλυμπον μετὰ τῶν ἡχούντων ὄπισθέν του βελῶν. Δὲν ἤξευρε ποῦ νὰ τοποθετήσῃ τὴν μορφὴν ταύτην.

— Πῶς ἠδυνήθη νὰ κατακρημνισθῇ ἐκ τοῦ ὄρους χωρὶς νὰ συντρίψῃ τὰ ὀστᾶ του; μὲ ἠρώτα πάντοτε

— Ἀλλ' εἶνε θεὸς δ' αὐτούς!

— Πῶς, θεὸς! Μήπως ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί;... Γότε δὲν εἶνε πραγματικῶς θεός. Τὸ νὰ καταβῇ τοιουτοτρόπως ἐκ τοιούτου βουνοῦ, εἶνε εὔκολον; Δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ συντριβῇ!

Ἐδοκιμάσαμεν προσέτι καὶ πολλὰ ἄλλα βιβλία. Ἐδοκιμάζομεν ὅ,τι προσέπιπτεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μῶν, ὅ,τι μᾶς ἔστελλον, ἀλλὰ πάντοτε ματαίως. Τὰ παιδία τὰ ἐλάμβανον ἀνὰ χεῖρας, ἀνεγίνωσκον λίγον, καὶ τὰ παρῄτουν ὡς ἀκατάληπτα.

Τὰ μόνα βιβλία τὰ ὁποῖα ἀρέσκουσιν εἰς τὸν λαὸν, νε, οὐχὶ τὰ συγγραφέντα διὰ τὸν λαὸν, ἀλλὰ τὸν φορῶντα τὸν λαόν: Παραμύθια, παροιμίας, ἐγχειδια ᾀσμάτων δημωδῶν, διηγήματα, στίχοι, αἰνίγματα κλπ.

Δὲν δύναταί τις νὰ πιστεύσῃ, πρὸ τοῦ νὰ δοκιάσῃ ἐκ πείρας, μεθ' ὁπόσης προθυμίας ἀναγνώσκονται τὰ βιβλία τοῦ τοιούτου εἴδους. Ὅλα, καὶ αὐτὰ ἡ δημώδη ρωσσικὰ παραμύθια, αἱ ἀληθεῖς ἱστορίαι ἡ ᾀσματα, αἱ παροιμίαι τοῦ Σνέγιρεφ, τὰ χρονικὰ ἢ ὅλα τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας φιλολογίας. Παρετήρησα, ὅτι τὰ παιδία ἠγάπων περισσότερον τῶν ἡθῶν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν τοιούτων βιβλίων. Τὰ ἀγινώσκουσιν ἐπανειλημμένως, τὰ μανθάνουσιν ἐκ στήθους, καὶ εὐχαριστοῦνται νὰ τὰ φέρωσιν εἰς τοὺς οἴκους των.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐφήβους, εἴτε διότι εἰσὶν ὀλιγώτερον ἐγγὺς τῆς φύσεως, εἴτε διότι ἀρέσκονται ἤδη εἰς τὴν κομψότητα τοῦ ὕφους, εἴτε καὶ διότι αἰσθάνονται, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζωσι, τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκμαθήσεως τῆς φιλολογικῆς γλώσσης, ὀλιγώτερον εὐχαριστοῦνται μὲ τὴν ἀναγνωσιν τῶν τοιούτων βιβλίων, καὶ προτιμῶσιν ἐκείνα, ὧν αἱ λέξεις, αἱ εἰκόνες καὶ αἱ ἔννοιαι τοῖς εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ ἀκατάληπτοι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα δὲν εἶνε ἀρεστὰ εἰς τὰ παιδία, ὁ σκοπὸς δὲν ἐπιτυγχάνεται

Ὅπως ἐξέλθωμεν τοῦ φαύλου τούτου κύκλου, δὲν βλέπομεν μέχρι τοῦδε κανὲν μέσον, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας καταβάλομεν καὶ καταβάλλομεν ἀκόμη. Μάτην ἐζητήσαμεν τὴν θεραπείαν, καὶ παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, ν' ἀνακοινώσωσιν ὑμῖν τὰς ἰδέας των, τὰς δοκιμάς των, πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος. Ἰδοὺ πῶς τίθεται τὸ δι' ἡμᾶς ἄλυτον ζήτημα: διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ, εἶνε ἀναγκαῖον νὰ τῷ ἐμφυσήσῃ τις τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀναγινώσκειν τὰ καλὰ βιβλία. Ἀλλὰ τὰ καλὰ βιβλία εἰσὶ γεγραμμένα εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς δὲν ἐννοεῖ. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ, πρέπει ν' ἀναγινώσκῃ πολὺ, καὶ διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀναγνώσεως, πρέπει νὰ ἐννοῇ... Εἰς τί συνίσταται ἡ θεραπεία, καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐξέλθωμεν τῆς καταστάσεως ταύτης;

Ἴσως ὑρίσταται καμμία φιλολογία χρησιμεύουσα πρὸς μετάβασιν ἀπὸ τῆς ἁπλῆς εἰς τὴν γραφομένην γλῶσσαν, ἣν τινα ἀγνοοῦμεν. Ἴσως ἡ μελέτη τῶν βιβλίων, ἅτινα κυκλοφοροῦσι παρὰ τῷ λαῷ, καὶ ἡ γνώμη, ἣν ἐπ' αὐτῶν ἐκφέρει ὁ λαὸς, θέλει μᾶς ἀνοίξει τὴν ὁδὸν, δι' ἧς οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ θὰ φθάσωσιν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς φιλολογικῆς γλώσσης;

Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο θ' ἀφιερώσωμεν ἴδιον κεφάλαιον, καὶ παρακαλοῦμεν πάντας ὅσοι αἰσθάνονται τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος, νὰ κοινοποιήσωσιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις των.

(ἀκολουθεῖ)

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΟΙ

Εἴκοσι τέσσαρα ἑκατομμύρια μαχητῶν

—

Καθὼς πᾶσα ἱστορικὴ περίοδος ἔχει ἐν ἴδιον χαρακτηριστικὸν, τὸ ὁποῖον διακρίνει αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ ἡ σύγχρονος ἐποχὴ ἐξέχει κυρίως διὰ τοῦ πυρετοῦ τῶν πολυδαπάνων ἐξοπλισμῶν, τοῦ καταλαβόντος πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη, ἐπὶ βεβαίᾳ καὶ ἀναποφεύκτῳ καταστροφῇ τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν. Οἱ μεταγενέστεροι θὰ ἀποκαλῶσι βεβαίως ἐ π ο χ ὴ ν ἐ ξ ο π λ ι σ μ ῶ ν τὴν σημερινὴν, ὅπως ἡμεῖς σήμερον ὀνομάζομεν ἐ π ο χ ὴ ν τ ῶ ν Σ τ α υ ρ ο φ ο ρ ι ῶ ν τὸν δωδέκατον αἰῶνα, καὶ ἐ π ο χ ὴ ν τῆς Ἀ ν α γ ε ν ν ή σ ε ω ς τὸν δέκατον ἕκτον.

Πρό τινος ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ γράψωμεν, ὅτι ἡ ἐπι-

δημία τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν τοσοῦτον ἐπικινδύνως ἐπεταθη κατ' αὐτὰς, ὥστε, μετεδόθη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Μεγάλην Βρετταν̃ιαν, ἥτις μεχρὶ τοῦδε, μετὰ τινος εἰρωνείας καὶ χαιρεκακίας ἔβλεπε τὰ ἔθνη τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου καμπτόμενα ὑπὸ τὸ ἀφόρητον βάρος τῶν στρατιωτικῶν προϋπολογισμῶν, ὁρισθεῖσα ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ αὐτῆς, ὅτι τὸ νησιωτικὸν τῆς Ἀγγλίας ἔδαφος ἔστοι διὰ παντὸς ἀπρόσβλητον ἐκ τῆς φοβερᾶς ταύτης νόσου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο καὶ μόνον, εἶνε ἱκανὸν νὰ παράσχῃ ἡμῖν ἰδέαν περὶ τοῦ βαθμοῦ, μέχρι τοῦ ὁποίου ἐχώρησεν ὁ πυρετὸς τῶν ἐξοπλισμῶν.

Ἤδη, κρίνομεν ἐπίκαιρον νὰ παράσχωμεν σαφῆ τινα ἰδέαν περὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Φιλ. Ἀκροπόλεως» παραλαμβάνοντες τὰς σχετικὰς πληροφορίας ἐκ τινος πραγματείας, ἐσχάτως ἐκδοθείσης ἐν Παρισίοις παρὰ τοῦ γάλλου ἀξιωματικοῦ κ. A. Froment, καὶ μετὰ πολλῆς λεπτομερείας καὶ σαφηνείας ἐξετάζούσης τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, μικρῶν καὶ μεγάλων, ὑπὸ ἔποψιν στρατιωτικήν.

Καὶ πρὸ παντὸς, τὰ μάλα περίεργος, καὶ ἀξία πολλῆς προσοχῆς τυγχάνει ἡ ἀνακεφαλαίωσις, ἣν ὁ συγγραφεὺς ποιεῖται ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τὰς ὁποίας διαθέτουσι πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη, μικρὰ καὶ μεγάλα. Οἱ ἐνεργοὶ στρατοὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν (armées actives) ἀποτελοῦσιν ὁμοῦ 9,191,078 μαχητῶν, αἱ δὲ πολιτοφυλακαὶ, ἢ ἐφεδρεῖαι δευτέρας καὶ τρίτης κατηγορίας, ἕτερα 14,537,166. Ὥστε, τὸ σύνολον τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου ἀνέρχεται εἰς τὸν φοβερὸν ἀριθμὸν τῶν 23,728,244 ἀνδρῶν! Αἱ δὲ ἐτήσιαι δαπάναι, ἃς καταβάλλουσι τὰ διάφορα κράτη πρὸς συντήρησιν τοῦ κολοσσιαίου τούτου ἀριθμοῦ τῶν ὁπλοφόρων, συμποσοῦνται εἰς 3,309,543,614 φράγκα!

Σημειωτέον, ὅτι λέγοντες ἐ ν ε ρ γ ὸ ν σ τ ρ α τ ὸ ν δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ποσότητα τῶν ἀνδρῶν οὓς ἐν καιρῷ εἰρήνης κρατεῖ ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτοῦ ἓν κράτος, ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν δύναται νὰ ἔχῃ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στελέχεων τοῦ ἐν εἰρήνει στρατοῦ, διὰ τῆς κλήσεως τῶν ἐπ' ἀδείᾳ διατελούντων, ἢ καὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῆς ἐφεδρείας. Ὥστε, ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς ἀριθμὸς τῶν 9,191,076 ἀνδρῶν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ δὲν δηλοῖ τὴν ἐν εἰρήνει συντηρουμένην ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν δύναμιν. Αὕτη, κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς, ἀνέρχεται εἰς 3,100,000 ἀνδρῶν. Ἐννοεῖται, ὅτι ὡς πρὸς τὴν πλύθην τῆς ἐν εἰρήνῃ δυνάμεως, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ Ρωσσία, συντηροῦσα διαρκῶς ὑπὸ τὰς σημαίας 850,000 ἀνδρῶν. Κατόπιν ἔρχεται ἡ Γαλλία μὲ 528,000, τρίτη ἡ Γερμανία μὲ 468,000, τετάρτη ἡ Αὐστροουγγαρία μὲ 286,000, πέμπτη ἡ Ἰταλία μὲ 244,000, καὶ ἕκτη ἡ Ἀγγλία, μὲ 208,000.

Ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς προϋπολογισμοὺς, πρώτη πάλιν ἔρχεται ἡ Ρωσσία, δαπανῶσα ἐτησίως 833,866,204 φράγκα· δευτέρα ἡ Γαλλία μὲ 555,934,529 φρ. τρίτη ἡ Γερμανία μὲ 503,643,821 φρ. τετάρτη ἡ Ἀγγλία μὲ 364,786, 349 φρ. πέμπτη ἡ Αὐστρία μὲ 298,071,546 φρ. καὶ ἕκτη ἡ Ἰταλία, μὲ 232,766,469 φρ.

Ἀναλογεῖ δὲ, ἐν Ρωσσίᾳ μὲν ἐν καιρῷ εἰρήνης εἰς στρατιώτης ἐπὶ 120 ψυχῶν· ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀλγερίᾳ εἰς ἐπὶ 80 ψυχῶν, ἐν Γερμανίᾳ εἰς ἐπὶ 100 ψυχῶν, ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ εἰς ἐπὶ 140 ψυχῶν, ἐν Ἰταλίᾳ εἰς ἐπὶ 120 ψυχῶν, καὶ ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ εἰς ἐπὶ 175 ψυχῶν. Ὥστε, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων, περισσοτέρους στρατιώτας ὑπὸ τὰς σημαίας ἔχει ἡ Γαλλία, καὶ ὀλιγωτέρους ἡ Ἀγγλία. Ἡ δὲ ἐτησία δαπάνη τοῦ στρατοῦ δι' ἕκαστον κατοικον ἀναλογεῖ, ἐν Ρωσσίᾳ μὲν 8,50 φράγκα· ἐν Γαλλίᾳ 14 φρ. ἐν Γερμανίᾳ 11 φρ. ἐν Ἀγγλίᾳ 10 φρ. ἐν Αὐστρίᾳ 7,50 φρ. καὶ ἐν Ἰταλίᾳ 8,50 φρ. Ὥστε, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, περισσότερα δαπανᾷ ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ ἡ Γαλλία, καὶ ὀλιγώτερα ἡ Αὐστροουγγαρία.

Ἀλλ' ἡ ἀναλογία αὕτη, διὰ νὰ εἶνε ὀρθὴ, ὀφείλει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει πρὸ παντὸς ὁ ἐθνικὸς πλοῦτος τῶν διαφόρων ἐθνῶν· καθότι, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ παραγοντος τούτου, προκύπτει, ὅτι ἀναλόγως τῆς ἐθνικῆς εὐπορίας, ὀλιγώτερα παντων τῶν κρατῶν δαπανᾷ διὰ στρατιὰν ἡ Ἀγγλία, καὶ περισσότερα ἡ Ρωσσία.

Ἐὰν θελήσωμεν ἤδη ν' ἀνακεφαλαιώσωμεν ἀπάσας τὰς ἀναλογίας ταύτας, καὶ νὰ προσδιορίσωμεν τὸν μέσον ὅρον αὐτῶν δι' ὅλην τὴν Εὐρώπην, εὑρίσκομεν, ὅτι ἐν καιρῷ εἰρήνης. ἐξ 100 εὐρωπαίων ὁ εἷς εἶνε στρατιώτης· πληρωνει δὲ ἕκαστος κατοικος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, διὰ δαπανας στρατιωτικὰς κατ' ἔτος 10 φράγκα καὶ 50 ἑκατοστά.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ τυγχάνει σήμερον ἡ θέσις τῆς Εὐρώπης ὑπὸ στρατιωτικὴν ἔποψιν. Μία ἁπλῆ σύγκρισις τῆς καταστάσεως ταύτης πρὸς τὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, αἵτινες, ἔχουσαι 55,000,000 κατοίκων καὶ κολοσσιαῖον ἐθνικὸν πλοῦτον, συντηροῦσι μόνον 28,000 ἀνδρῶν ὑπὸ τὰς σημαίας, δύναται νὰ πείσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς τρομερότητος τοῦ βαράθρου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μοιραίως φέρεται ἡ Εὐρώπη, πιεζομένη ὑπὸ τὸ ἀφόρητον βάρος τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν.

Π.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

—

Τῇ 15ῃ καὶ 16ῃ Ἀπριλίου (ἔ. ν.) ἐλειτούργησεν ἐν Λειψίᾳ ἔκθεσις νεωτερισμῶν ἐκ τῆς χαρτοποιΐας καὶ γραφικῆς ὕλης καθόλου, διοργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς συντεχνίας τῶν χαρτοποιῶν τῆς μέσης Γερμανίας. Τὰ ἐκθέματα ἦσαν ἀρκετὰ ποικίλα.

*

Ἐν Μονάχῳ ὑπάρχει ἔκθεσις δυναμικῶν καὶ ἐργατικῶν μηχανῶν, ἥτις πρόκειται νὰ συμπληρωθῇ διὰ τμήματος ἐξ εἰδικῶν ἐφημερίδων καὶ τεχνικῶν ἔργων. Ὁ δὲ σύλλογος τῶν ἐν Γερμανίᾳ κατασκευαστῶν βουρτζῶν, κτενίων κτλ., ὅστις συνεδριάζει κατ' αὐτὰς ἐν Μονάχῳ, προτίθεται νὰ προσθέσῃ καὶ ἴδιον τμῆμα ἐκ μηχανῶν καὶ τεχνουργημάτων τοῦ εἴδους τούτου. Ἐπίσης καὶ οἱ σκυτοτόμοι τῆς Βαυαρίας παρασκευάζουσι ἔκθεσιν τοῦ εἴδους των, ὡς οἷόν τε πλήρη.

*

Ἐν Βιέννῃ ἠνοίχθη τῇ 14ῃ Ἀπριλίου ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ ἀνθεκομείου ἔκθεσις τοιχοκολλημάτων καὶ εἰδοποιήσεων παγκόσμιος. Τὰ ἐκτεθειμένα παντοῖα τῆς ρ ε κ λ ά μ α ς μέσα εἶνε ὄντως ἀξιοπεριεργότατα.

Ἐν Λονδίνῳ θὰ γείνωσιν φέτος αἱ ἑξῆς ἐκθέσεις. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου ἡ ἰταλικὴ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. Ἀπὸ δὲ τῆς 4 Ἰουνίου μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου θὰ διαρκέσῃ ἡ Ἱρλανδικὴ ἔκθεσις, καὶ ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ἡ Δανικὴ ἔκθεσις.

*

Κατὰ πρώτην φορὰν ἡ Γερμανία καταλαμβάνει ἐν τῇ διεθνεῖ ἐκθέσει τῶν Βρυξελλῶν τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν θέσιν. Τὸ γερμανικὸν τμῆμα τῆς ἐκθέσεως ταύτης περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 10,000 τετραγωνικῶν μέτρων, θὰ εἶνε δὲ πλουσίως καὶ ὅλως γερμανικῶς διακεκοσμημένον.

*

Ἡ ἐν Ἀννοβέρῳ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ἥτις ἔληξε τῇ 6)18 Ἀπριλίου ὑπῆρξε πλουσία εἰς ἔργα τέχνης. Ἐξετέθησαν ἐν αὐτῇ 700 εἰκόνες καὶ πλῆθος γλυπτικῶν ἔργων.

*

Ἡ διεθνὴς κηπουρικὴ ἔκθεσις ἐν Γέντῃ τῆς Βελγικῆς ὑπῆρξεν ἐπίσης πλουσιωτάτη. Ὑπὲρ τοὺς 700 ἐκθέται ἐξέθηκαν 3000 συλλογὰς λαχάνων. 150 κριταὶ, διῃρημένοι εἰς 16 τμήματα, ἔκρινον τὰ ἐκθέματα, ἐδόθησαν δὲ 418 βραβεῖα ἀνερχόμενα εἰς 70,000 φράγκων.

*

Τὸ παρελθὸν ἔτος ἱδρύθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰαπωνίας Τοκίῳ ἐμπορικὸν μουσεῖον. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἱδρύματος τούτου ἀπέστειλεν ἐσχάτως πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐγκυκλίους, δι' ὧν δηλοῖ, ὅτι τὸ μουσεῖον τοῦτο μεταβάλλεται εἰς διαρκῆ ἀποθήκην εὐρωπαϊκῶν βιομηχανημάτων, προσθέτει δ' ὅτι ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρονται ἐν Ἰαπωνίᾳ δι' ἐκθέματα, τῶν ὁποίων δηλοῦται καὶ ἡ κατασκευὴ ἐκ τῆς πρώτης ὕλης μέχρι τῆς πλήρους τελειότητός των.

*

Ἡ ἐν Βαρκελώνῃ διεθνὴς ἔκθεσις ἠνεῴχθη τῇ 8ῃ Ἀπριλίου ἄνευ πομπῆς τινος. Αἱ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀνεβλήθησαν μέχρι τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλίσσης Χριστίνης, ὅτε θὰ εἶνε συγκεντρωμένοι ἐν τῷ λιμένι τῆς πόλεως καὶ οἱ στόλοι τῶν δυνάμεων οἱ κατὰ τὴν Μεσόγειον.

Η ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ

—

Ἡ στενογραφία κατὰ πρῶτον ἐφευρέθη, ὡς γνωστὸν, ὑπὸ Τίρωνος, τοῦ λογίου δούλου τοῦ Κικέρωνος, ὅστις εἶχεν ἐπινοήσει στενογραφικόν τι σύστημα, ὅπως προφθάνῃ νὰ γράφῃ τοὺς ἀπαγγελλομένους λόγους τοῦ κυρίου του, καὶ τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ ἠγαπήθη, ὥστε καὶ ἀπελεύθερός του ἐγένετο πρὸς ἀμοιβήν. Τὸ στενογραφικὸν τοῦτο σύστημα συνέκειτο εἰς τὸ ὅτι ὡρισμένα τινὰ σημεῖα ἐδήλουν ὡρισμένας συλλαβὰς ἢ λέξεις, ἐν τῇ φορᾷ δμως τοῦ χρόνου ἀνεπτύχθη καὶ ἡ λεγομένη συλλαβικὴ στενογραφία, ἤτοι ἡ διὰ στενογραφικοῦ σημείου δήλωσις τῶν συλλαβῶν ἑκάστης λέξεως, ἥτις οὕτω δὲν συνεπτύσσετο εἰς ἓν, ἀλλ' ἐγράφετο κατὰ συλλαβὰς κεχωρισμένας ἀλλήλων, ἐξ ὧν ὁ εἰδήμων ἀναγνώστης ἀνεσχημάτιζε τὰς λέξεις καὶ τὸν λόγον. Ἐσχάτως λοιπὸν ἀνεκαλύφθησαν ἔγγραφα τοῦ Πάπα Σλβέστρου Β'. (999—1003) ἐν παρομοίᾳ συλλαβικῇ στενογραφίᾳ γεγραμμένα, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάγνωσις ἦτο ἐπὶ πολὺ ἀδύνατος καὶ ὑπὸ τοῦ κρατίστου γνωστοῦ τῶν στενογραφικῶν συστημάτων, μέχρις οὗ ὁ κ. Ἰουλιανὸς Χαβέτος κατώρθωσε νὰ ἀναγνώσῃ αὐτὰ καὶ νὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ τὸ στενογραφικὸν των σύστημα ἐν τῷ συγγράμματί του «La tachygraphie italienne du 10 siecle».

Ο ΕΜΙΝ ΠΑΣΣΑΣ

—

Παρὰ τοῦ τολμηροῦ ἐκπολιτιστοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς Ἐμιν-πασᾶ, χάριν τοῦ ὁποίου ὁ Στάνλεϋ ἐπεχείρησε τὴν τελευταίαν του ἐκστρατείαν, ἐλήφθησαν ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ πολλαὶ ἐπιστολαὶ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῖ ὅτι, καὶ ἐὰν ὁ Στάνλεϋ φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ, δὲν σκοπεύει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ ἐκπολιτιστικόν του ἔργον καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ θὰ μείνῃ παρὰ τὴν λίμνην Ἀλβερτονόαντζαν, ὅπως συμπληρώσῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Γόρδωνος ἐγκαινισθὲν ἔργον. Ἐὰν, ὡς γράφει πρὸς τὸν διδάκτορα Χαρπλάουδ, ὁ Στάνλεϋ κατορθώσῃ νὰ μὲ εὕρῃ καὶ νὰ μοὶ φέρῃ ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, σκέπτομαι νὰ ἀναλαβὼ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς σταθμοὺς, τοὺς ὁποίους ἠναγκάσθην νὰ ἐγκαταλίπω. Καὶ τώρα δμως ἐργάζομαι ἀδιακόπως. Ἵδρυσα παρὰ τὴν λίμνην δύο νέους σταθμοὺς, κατεσκεύασα λέμβους τινὰς, συνεπλάκην πρὸς διαφόρους ἐκ τῶν πέριξ ἀρχηγῶν, συγχρόνως δ' εἰργάσθην καὶ ἐπιστημονικῶς» Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη κατὰ τὰς ἀρχὰς σεπτεμβρίου τοῦ 1887. Τῆς αὐτῆς χρονολογίας εἶνε καὶ ἑτέρα ἐπιστολὴ, σταλεῖσα εἰς Ἐδιμβοῦργον, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκθέτει τὰ μέλλοντα σχέδιά του. Ἂν ἡ μὲν Αἴγυπτος ἐγκαταλείψῃ τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας, ἡ δὲ Ἀγγλία δὲν θελήσῃ νὰ τὰς καταλάβῃ διὰ λόγους πολιτικοὺς, ὁ Ἐμὶν πασᾶς εὑρίσκεται πρὸ τοῦ διλήμματος, νὰ τεθῇ ὑπὸ ἀγγλικὴν προστασίαν ἢ νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος, ὡς ἔπραξεν ὁ ραγιᾶς τοῦ Σαραβὰκ, ἀναλόγως δὲ τῶν περιστάσεων θ' ἀκολουθήσῃ τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο. Καὶ παρὰ τοῦ ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ Καμπέριο, ὅστις εὑρίσκεται παρὰ τῷ Ἐμὶν-πασᾶ, ἐλήφθησαν ἐν Ἰταλίᾳ δύο ἐπιστολαὶ, τῶν 1 καὶ 24 Σεπτεμβρίου δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ ἐφημερίδι «Μεταρρυθμίσεις», ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι μέχρι τότε ὁ Στάνλεϋ δὲν εἶχε φθάσει εἰς Βαδελαί.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ,,